

Inventariserend veldonderzoek door middel
van proefsleuven, variant archeologische
begeleiding

Mareplein, Maassluis
Gemeente Maassluis

IDDS Archeologie rapport 2284

Colofon

Projectnummer	53051017
OM-nummer	4573166100
In opdracht van	Gemeente Maassluis
Auteurs	J. Irving, A.M.H.C. Koekkelkoren
Redactie	S. Moerman
Versie	1.3
Status	definitief

Autorisatie

S. Moerman	Senior KNA Archeoloog	14-04-2020
------------	-----------------------	------------

Goedkeuring

J. van der Vliet	Gemeente Maassluis	
W. Hissing	Archeologisch adviseur	19-05-2020

© IDDS Archeologie
Noordwijk, juni 2020
ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

SAMENVATTING:

In opdracht van de gemeente Maassluis heeft archeologisch onderzoeksbureau IDDS Archeologie in de periode januari tot en met maart en in mei 2018 een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, variant archeologische begeleiding, uitgevoerd aan het Mareplein in Maassluis, gemeente Maassluis.

Tijdens het onderzoek zijn archeologische resten uit de 17^e-19^e eeuw aangetroffen. Deze resten bestaan onder andere uit funderingen, waterputten, riolering en kelders en houden direct verband met de vooroorlogse bebouwing die binnen het plangebied aanwezig was. Met name de ondergrondse funderingsresten zijn nog aanwezig. Na de bovengrondse sloop van deze bebouwing is het plangebied opgehoogd. Hierdoor zijn de ondergrondse funderingsresten plaatselijk bewaard gebleven. Deze resten geven inzicht in de bewoningsgeschiedenis van Maassluis en worden als behoudenswaardig beschouwd.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Onderzoekskader	5
1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek	5
1.3. Ligging van het plangebied.....	6
2. VOORONDERZOEK.....	7
3. WERKWIJZE	10
4. RESULTATEN VAN HET VELDWERK.....	11
4.1. Fysische geografie.....	11
4.2. Sporen	11
4.3. Vondsten.....	16
5. SYNTHESE	19
6. WAARDERING	20
7. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN.....	22
8. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	24
8.1. Aanbevelingen	24
LITERATUUR EN KAARTEN	25
LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	26
BIJLAGEN	
1. Topografische kaart	
2. Overzichtskaart	
3a. Allesporenkaart wp1	
3b. Allesporenkaart wp 2-5, 30, 33	
3c. Allesporenkaart wp 12, 18, 25, 26,28	
3d. Allesporenkaart wp 4, 8, 9, 16, 17, 24, 27, 29, 32	
3e. Allesporenkaart wp 1, 10, 13-15, 31, 32	
3f. Allesporenkaart wp 11, 19, 20-23	
3g. Allesporenkaart wp 7 (west)	
3h. Allesporenkaart wp 6, 7 (oost)	
4. Bebouwingsresten op kadastrale minuut 1811-1832	
5. Historische bebouwing	
6. Periodentabel	
7. Sporenlijst	
8. Vondstenlijst	
9. Determinatielijst aardewerk	
10. Afmetingen keramisch bouw materiaal	

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Toponiem</i>	Mareplein
<i>Archisnummer</i>	4573166100
<i>Plaats</i>	Maassluis
<i>Gemeente</i>	Maassluis
<i>Kadastrale aanduiding</i>	Maassluis D10998
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Coördinaten</i> <i>Centrum</i> <i>Hoekpunten</i>	76.990/437.795 N 77.000/ 437.835 O 77.045/ 437.785 Z 76.995/ 437.755 W 76.945/ 737.800
<i>Oppervlakte plangebied</i>	ca. 6.000 m ²
<i>Oppervlakte onderzoeksgebied</i>	ca. 6.000 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Omgevingsvergunning
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: mevr. A.M.H.C. Koekkelkoren Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: akoekkelkoren@idds.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Maassluis Contactpersoon: dhr. J. van der Vliet Postbus 55 3140 AB Maassluis Tel: 14010 E-mail: j.van.der.vliet@maassluis.nl
<i>Adviseur namens de bevoegde overheid</i>	Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie Contactpersoon: dhr. W.A.M. Hessing Spoorstraat 5 3811 MN Amersfoort Tel: 033-277 9200 E-mail: w.hessing@vestigia.nl
<i>Beheer en plaats van documentatie en vondsten</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Zuid-Holland Kalkovenweg 23 2401 LJ Alphen aan den Rijn Contactpersoon: dhr. R. Proos Tel: 06-18309889 E-mail: rhp.proos@pzh.nl
<i>Uitvoeringsperiode onderzoek</i>	januari t/m maart en mei 2018

1. Inleiding

1.1. Onderzoekskader

In opdracht van de gemeente Maassluis heeft archeologisch onderzoeksbureau IDDS Archeologie in de periode januari tot en met maart en in mei 2018 een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, variant archeologische begeleiding, uitgevoerd aan het Marelplein in Maassluis, gemeente Maassluis. De aanleiding voor dit onderzoek is de herinrichting van het Marelplein. De parkeerplaats wordt heringericht met meer bomen, groenstroken en ondergrondse containers. De Wagenstraat wordt op de Marelstraat aangesloten, waardoor een deel van de Wagenstraat wordt afgesloten. Van twee keer een éénbaansweg wordt één tweebaansweg gemaakt. De diepte van de graafwerkzaamheden is redelijk beperkt maar kan wel dieper gaan dan 30 – 40 cm, met uitschieters naar de grondwaterstand (ongeveer 40-120 cm –mv) bij het planten van de bomen. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden. De archeologische verwachting is opgesteld in een bureauonderzoek (de Boer/ Moerman 2017). Hieruit is gebleken dat in de ondergrond, binnen de verstoringsdieptes nog archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Daarom is door de bevoegde overheid besloten dat een archeologische begeleiding noodzakelijk is.

In november 2017 is de aanleg van civieltechnische proefsleuven archeologisch begeleid (fase 1). Deze proefsleuven zijn aangelegd om de exacte locaties van kabels en leidingen vast te stellen. Tijdens deze begeleiding is duidelijk geworden dat in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn onder een moderne laag van 40 cm dik. Tijdens de geplande vervolgwerkzaamheden wordt plaatselijk dieper gegraven dan deze moderne bovenlaag. De werkzaamheden dieper dan 40 cm -mv zijn daarom archeologisch begeleid (fase 2).

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.0 (KNA; Centraal College van Deskundigen 2018) en conform het Programma van Eisen (PvE) dat voor dit onderzoek is opgesteld door IDDS Archeologie (Moerman/ Torremans 2017) en goedgekeurd door de gemeente Maassluis op 30 oktober 2017. Fase 1 van het onderzoek heeft plaatsgevonden onder OCE-begeleiding. Het veldwerk is uitgevoerd door A.M.H.C Koekkelkoren (KNA-archeoloog MA en assistent OCE-deskundige), G. Sterk (KNA-archeoloog MA), V. Blekemolen (veldarcheoloog), M. van Dam (Bouwhistoricus) en Y. Meijer (senior KNA-archeoloog) onder leiding van R. Torremans (senior KNA-archeoloog).

Deze rapportage bevat de resultaten van beide fasen van het onderzoek.

1.2. Doel- en vraagstellingen van het onderzoek

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, variant archeologische begeleiding is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in het bureauonderzoek. Mogelijk geven deze werkzaamheden ook inzicht in de mate van verstoring van het plangebied, de bodemopbouw buiten de aanwezige kabel- en leidingsleuven en in hoeverre in het plangebied nog resten van de voormalige bebouwing aanwezig zijn, en op welke diepte deze zich bevinden.

Om de doelstelling te realiseren dient op de volgende onderzoeksvragen een antwoord te worden gegeven:

- Hoe ziet de bodemopbouw er uit? In hoeverre is de bodem intact?
- Welke effecten hebben het bombardement van 1943 en de daaropvolgende sloop van de woonwijk gehad op het plangebied?

- Zijn in het plangebied nog resten van de oorspronkelijke woonwijk aanwezig en hoe zijn deze horizontaal en verticaal te begrenzen? Hoe verhouden deze zich tot het historisch kaartmateriaal?
- Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?
- Wat is de conservering en gaafheid van de vindplaats(-en)?
- Wat is de fasering van de vindplaats(-en)?
- Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- Uit welke periode dateren de eventuele sporen?
- Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
- Zijn de vindplaatsen behoudenswaardig?
- Dient in het plangebied nog nader onderzoek plaats te vinden en in wat voor vorm?

1.3. Ligging van het plangebied

De ligging van het onderzochte gebied, oftewel het plangebied, is weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied betreft het Marelplein, gelegen aan de Wagenstraat, Korte Boonestraat en Marelstraat in het noorden van het centrum van Maassluis. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in Bijlage 3. Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied in gebruik als parkeerplaats, omgeven door eenrichtingsstraten (Figuur 1).

Figuur 1. Het plangebied richting het zuidoosten voorafgaand aan het veldwerk.

2. Vooronderzoek

Voor de locatie is in 2017 een bureauonderzoek uitgevoerd (de Boer/ Moerman 2017). Onderstaande tekst is afkomstig uit dit onderzoek.

2.1.1. Cultuurlandschap

In het Holocene is door mariene invloeden voor de kust een brede zone met zand en klei afgezet, die behoren tot het Laagpakket van Wormer (Formatie van Naaldwijk). Deze afzettingen zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen op 5,0 tot 15,5 m –mv. Door het ontstaan van strandwallen werd de invloed van de zee minder en werd het een zoetwaterlandschap. Doordat het water slecht weg kon door de kleiige bodem, ontstond een groot gebied met veenmoerassen. Deze afzettingen zijn aangetroffen op 3,5 tot 5,0 m –mv. De hogere veenkussens waren geschikt voor bewoning. Dit veenpakket wordt het Hollandveen Laagpakket (onderdeel van de Formatie van Nieuwkoop) genoemd. Vervolgens brak de zee weer door de strandwallen, waardoor een krekenstelsel ontstond en er opnieuw klei werd afgezet. Dit is het Laagpakket van Walcheren (Formatie van Naaldwijk) en is in de omgeving aangetroffen op 2,0 en 3,5 m –mv. De kreken snijden door het veenpakket, waardoor de stratigrafische opbouw bestaat uit afwisselend veen en klei. De geulen bestaan voornamelijk uit (fijn) zand en worden begrensd door een dun dek kleiige afzettingen. De bovengrond in de omgeving van het plangebied bestaat uit antropogene afzettingen (0-2,0 m –mv). Bovendien is er mogelijk sprake geweest van een sanering in het plangebied, maar de verstoringsdiepte hiervan is niet bekend.

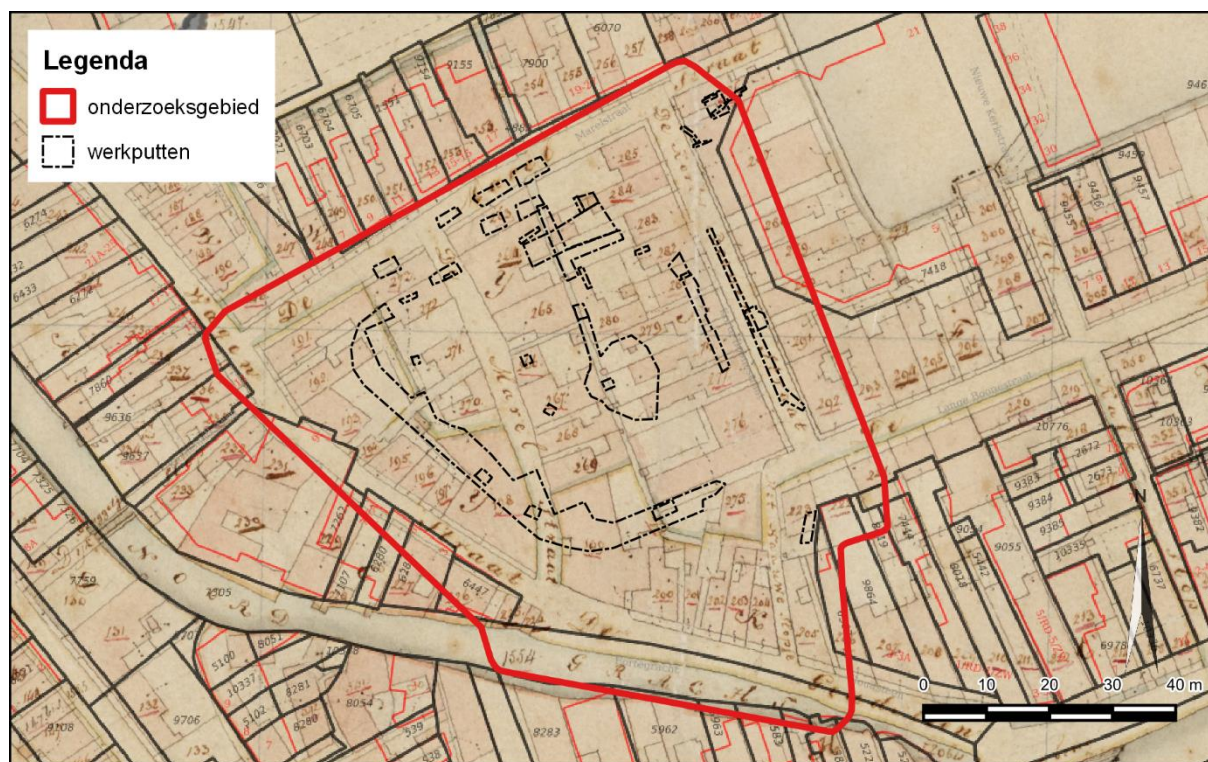
2.1.2. Archeologie

Samengevat geven de resultaten van de omliggende onderzoeken weer dat de omgeving een hoge archeologische waarde heeft. Er wordt bewoning uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Late Middeleeuwen verwacht. Deze zullen echter alleen worden aangetroffen bij diepe werkzaamheden, die reiken tot onder het ophoogpakket. In de meeste gevallen worden er Nieuwe tijd resten van het oude stadscentrum van Maassluis verwacht. De begeleidingen die zijn uitgevoerd in de Goudsteen, 't Zandpad en de Fenacolijslaan wezen uit dat het maaiveld recentelijk is opgehoogd met zand voor de aanleg van de huidige wegen. Onder de recente ophooglaag bevinden zich oudere ophogingspakketten. De natuurlijke kleipakketten werden vaak op een dieper niveau aangetroffen (1,68 tot 2,0 m onder maaiveld; circa 0 tot 0,2 m NAP), waardoor deze niet tot minimaal verstoord zouden worden. De natuurlijke lagen werden dan ook niet nader onderzocht, waardoor eventuele sporen uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Late Middeleeuwen niet aan het licht zijn gekomen. Twee van de drie begeleidingen leverden geen Nieuwe tijd sporen op, maar tijdens de begeleiding van de Markt zijn een gedempte watergang en enkele funderingsresten die dateren van na de demping van de watergang aangetroffen. Het onderzoek wees uit dat de watergang is gedempt tussen 1716 en 1721.

2.1.3. Historie

De kaart van Kruikius uit 1712 laat zien dat het plangebied op dat moment al bebouwd was. Ouder gedetailleerd kaartmateriaal van het plangebied is niet beschikbaar.

De kadastrale minuut kaart uit 1811-1832 toont dat er in het plangebied bebouwing stond met woonhuizen (Figuur 2). Een deel van de huidige Marelstraat is aangelegd en heeft dezelfde naam. Ook loopt de Marelstraat door tot aan de Goudsteen in het zuiden en wordt later de Mareldwarsstraat genoemd. De percelen zijn geregistreerd in de aanwijzende tafels als huizen met erven (nrs. 191-192, 195-204, 263, 265, 268-273). Een enkel perceel betreft om een schuur met erf (nr. 193), een tuintje (nr. 194), een stal met huis en erf (nr. 264), een erf (nr. 266) of een huis met erf en schuur (nrs. 267, 276 en 284-285). De meeste huizen aan de 'Korte Boonen Straat' hadden naast een huis en een erf, ook een bleekveld (nrs. 275, 277-282). Wellicht was dit een extra inkomen voor de bewoners. Eén perceel (nr. 283) bevatte een wagenschuur van de postmeester.

Figuur 2. Het plangebied met de ligging van de werkputten ten opzichte van de huidige topografie en het minuutplan van 1811-32.

Het bonneblad uit 1900 toont dat het plangebied is bebouwd. Een historische foto uit 1931 van de Mareldwarstraat toont het straatbeeld. Het is duidelijk dat het gaat om woningen uit de 19^e eeuw. In 1943 wordt op 18 maart Maassluis gebombardeerd, waardoor huizen in het plangebied beschadigd raken of zelfs in puin liggen. De direct naast het plangebied gelegen Noorderkerk (voorheen 'Nieuwe Kerk'), gebouwd in 1891-1892, is tijdens het bombardement vernield. Op een luchtfoto uit 1944 is duidelijk dat de indeling van het stratenplan en de huizen anders is dan de huidige situatie (van Wiggen 2017). Wat vervolgens met de huizen is gebeurd, is onduidelijk. Tot 1969 blijft het hele plangebied (op de kaarten) een bebouwd gebied. Of dit dezelfde bebouwing is als op de kadastrale minuutkaart is te zien, is onduidelijk. Vanaf de topografische kaart uit 1969 wordt er steeds minder bebouwing in het plangebied aangegeven. Dit komt doordat het plan is opgevat om van het plangebied een parkeerplaats te maken voor de Immanuëlkerk. Deze kerk is in 1954 ongeveer op de plek van de verloren gegane Noorderkerk gebouwd.

2.1.4. Verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek is duidelijk dat het plangebied verstoord is door kabels en leidingen. Ter hoogte van Goudsteen is de dichtheid van kabels en leidingen erg hoog. Dit geldt tevens voor de noordelijke helft van de huidige parkeerplaats. Het zuiden van de parkeerplaats bevat minder kabels en leidingen. In hoeverre de aanleg van de huidige parkeerplaats eventueel aanwezige archeologische resten heeft verstoord en in hoeverre de voormalige huizen zijn 'geruimd' is onduidelijk.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op het Hollandveen Laagpakket (onderdeel van de Formatie van Nieuwkoop) en Laagpakket van Walcheren (Formatie van Naaldwijk). Op basis hiervan kunnen in het plangebied meerdere archeologische niveaus voorkomen. Het diepste niveau wordt verwacht op het veen en zal tot de IJzertijd dateren. In de klei zouden sporen uit de Romeinse tijd en Late Middeleeuwen kunnen voorkomen. Het is echter niet aannemelijk dat de ontgravingen tot op de diepte van deze archeologische resten zullen reiken.

De resten uit de Nieuwe tijd die in of op de verwachte ophogingslagen liggen, zullen echter wel aangetroffen worden tijdens de ontgravingen. Het gebied is minimaal sinds 1712 in gebruik geweest als woonwijk. De te verwachten sporen zullen bestaan uit funderingen van de woningen met eventueel kelders, maar tevens kunnen waterputten, beerputten, schuren of tuinhuisjes en andere tuinindelingen aangetroffen worden. Over de continuïteit van de huizen en of er sprake is geweest van vernieuwing is onduidelijk. Na het bombardement in 1943 is een deel van de woningen verwoest. In de jaren daarna zijn de woningen gesloopt om ruimte te maken voor een parkeerplaats. Het is niet bekend of de sloopwerkzaamheden alleen bovengronds hebben plaatsgevonden of dat ook de funderingen hierbij volledig zijn verwijderd.

Een gedeelte van de resten van de woonwijk is verstoord door de aanleg van kabels en leidingen. Ter hoogte van Goudsteen is de dichtheid van kabels en leidingen dusdanig dat de grond te veel geroerd is om vlakdekkend archeologisch op te graven. Ook is onduidelijk hoeveel er nog is bewaard gebleven van de oude woningen.

3. Werkwijze

Conform het Programma van Eisen zijn het graven van sleuven op zoek naar kabels en leidingen en de civieltechnische werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting van het Mareplein archeologisch begeleid (Figuur 3). Hierbij zijn in totaal 33 werkputten aangelegd verspreid over het plangebied met verschillende afmetingen. De kleinste werkput (14) had een oppervlak van 1 m², de grootste (7) een oppervlak van 334 m². In totaal is ca. 765 m² (ca. 13% van het plangebied) onderzocht. Een overzicht van de locaties van de werkputten is weergegeven in Bijlage 3.

De werkputten zijn laagsgewijs aangelegd met een graafmachine met een gladde bak. De werkputten zijn tijdens de aanleg afgezocht met een metaaldetector. In iedere werkput is één vlak aangelegd. Alle vlakken zijn opgeschoond, gefotografeerd en getekend (schaal 1:20) of met de GPS ingemeten. De contouren van de werkputten zijn ingemeten met de GPS. Vondsten zijn verzameld. De stort is afgezocht met de metaaldetector. Grondsporen zijn gecoupeerd, gefotografeerd en getekend (schaal 1:20).

In de werkputten 1, 2, 4, 5 zijn profielkolommen opgeschoond en gefotografeerd en tevens getekend (schaal 1:20) op locaties waar de bodemopbouw varieerde van het opgebrachte zandpakket. In de andere werkputten zijn geen afwijkingen in de bodemopbouw waargenomen.

Figuur 3. Impressie van de graafwerkzaamheden ten tijde van de archeologische begeleiding.

4. Resultaten van het veldwerk

4.1. Fysische geografie

De bodemopbouw in het plangebied bestaat uit antropogene lagen (Figuur 4). De bovengrond bestaat uit een pakket straatzand dat is opgebracht voor de aanleg van de parkeerplaats. Dit pakket is gemiddeld 40 cm dik. Daaronder bevindt zich een geroerd kleipakket dat zwak humeus is en puin bevat. Dit was vermoedelijk het maaiveld voor de aanleg van de parkeerplaats en mogelijk al voor de Tweede Wereldoorlog. In de diepe coupe van spoor S46 zijn natuurlijke afzettingen waargenomen (Figuur 8). Onder de puinhoudende laag op ca. -1,85 m NAP (ca. 1 m –mv) bevindt zich een pakket van grijze klei, ca. 1,5 m dik. Hieronder is de top van een veenlaag waargenomen op ca. -3,20 m NAP (ca. 2,40 m –mv).

Figuur 4. De bodemopbouw in het plangebied (werkput 2, westprofiel).

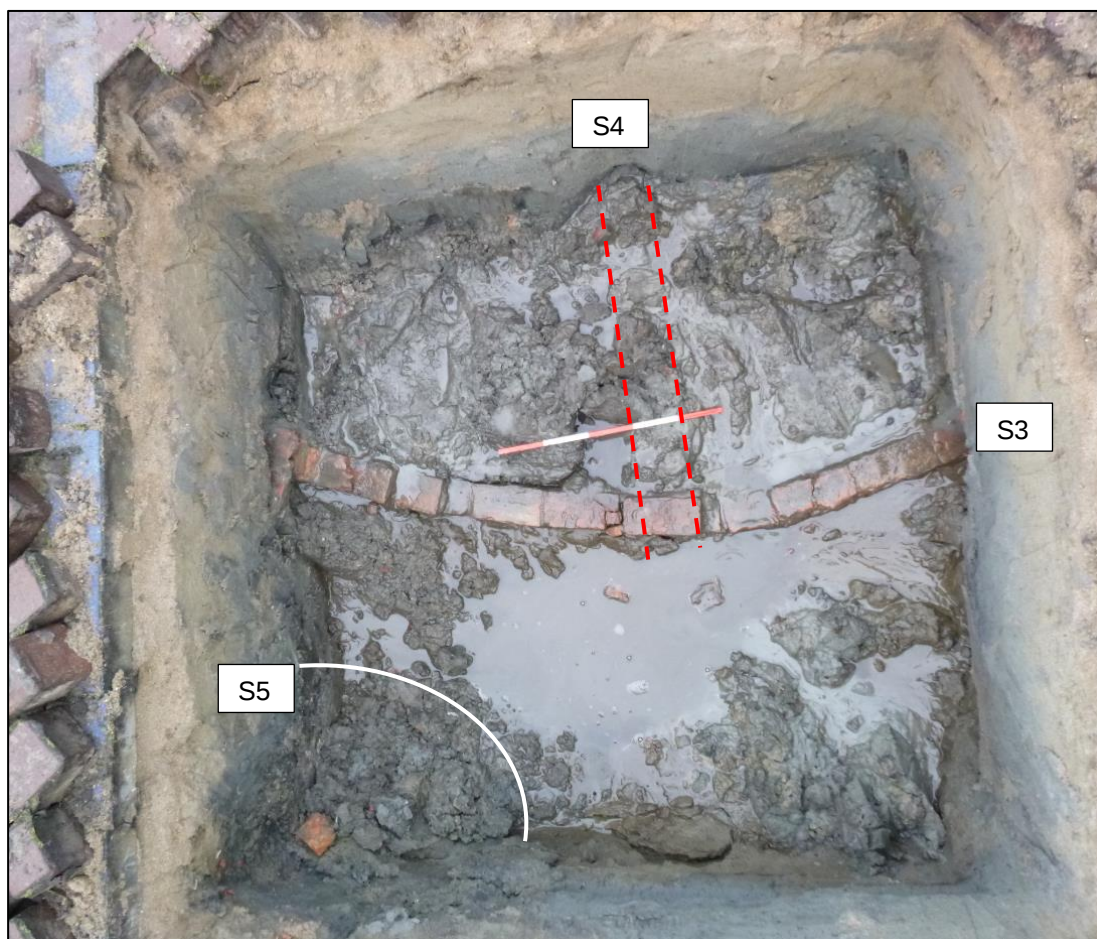
4.2. Sporen

Tijdens het veldwerk zijn in totaal 58 sporen aangetroffen, verdeeld over 17 van de 33 werkputten. Het betreffen voornamelijk (gemetselde) bebouwingsresten uit de Nieuwe tijd. Een groot deel van deze bebouwingsresten is te koppelen aan de bebouwing die staat afgebeeld op de kadastrale minuut 1811-1832 (Figuur 2).

In werkput 1 is een stakenrij van drie staken aangetroffen (S1) die noordnoordwest-zuidzuidoost loopt. Mogelijk behoort dit tot de inrichting van een erf. Tevens is in de werkput een houten balk van 10 bij 9,5

cm aangetroffen (S2). Deze was nog in het noorden en zuiden van de werkput zichtbaar met de aanleg van het vlak, maar vermoedelijk waren dit twee losse delen van dezelfde balk omdat beide balken afgebroken waren en dezelfde afmetingen hadden.

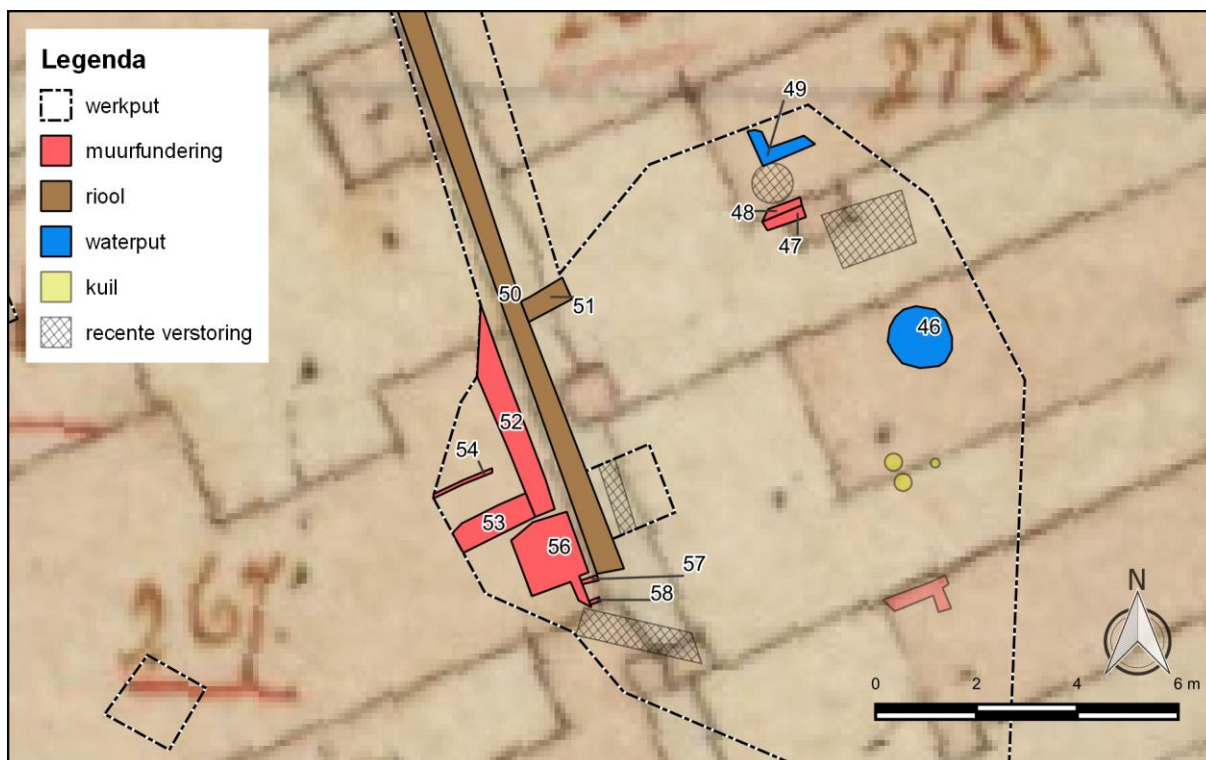
In werkput 2 (Figuur 5) is een halfsteense bakstenen structuur aangetroffen van meer dan 9 lagen diep (S3). Dit spoor loopt in een boog van oost naar west in de put. De begrenzing van dit spoor is niet aangetroffen. De bakstenen zijn handgevormd en redelijk homogeen, wat een datering in de 17^e of 18^e eeuw doet vermoeden. Op de stenen is plaatselijk aangekoekt organisch materiaal aanwezig (pas zichtbaar na wassen van de baksteenmonsters), waardoor het vermoedelijk een riool betreft. Voor een beerput zou de afmeting te groot zijn (bijna 4 meter diameter) als de kromming van het spoor gevolgd wordt. De andere zijde van het gemetselde riool is niet aangetroffen, waardoor de breedte van het spoor niet kan worden ingeschat. Op basis van het vondstmateriaal is het riool ten minste in gebruik geweest in de 18^e en 19^e eeuw (V4). Over het riool ligt een houten balk van tenminste twee meter lengte en circa 8-10 cm breed en dik (S4). In de zuidwestelijke hoek van werkput 2 is een deel van een kuil aangetroffen van circa 15 cm diepte (S5). In deze kuil bevindt zich een grote hoeveelheid puin en afval zoals gebroken vaatwerk uit de Nieuwe tijd B-C (17^e-19^e eeuw). Ook in de laag onder het straatzand in werkput 2 bevindt zich opvallend veel puin en afval, maar dit is niet verder aan een context toe te kennen in de werkput.

Figuur 5. Bovenaanzicht van WP2 met daarin S3-5. De oorspronkelijke locatie van S4 is aangegeven d.m.v. de rode stippellijnen. De foto is richting het noordwesten genomen.

In werkput 6 is een gemetseld riool aangetroffen (S6) dat nog actief is en aansluit op een put enkele meters ten westen van de werkput. Dit hoort bij een rioolstelsel uit de jaren 1970 (Bijlage 5). In deze werkput was bovendien een groot aantal kabels en leidingen aanwezig.

In de werkputten 27, 30 en 33 zijn resten aangetroffen van een gemetseld riool met een koepelvormige bovenkant (S26-S36, S50, S51). De gemetselde resten zijn gefundeerd op houten planken en palen en opgemaakt uit gele bakstenen (met een afmeting van 15,5*7*4 cm). Direct ten westen van de riool zijn funderingsresten aangetroffen (S52-S58, Figuur 6). Deze resten komen overeen met de bebouwing die staat weergegeven op de kadastrale minuut 1811-1832. Tevens zijn resten van twee waterputten aangetroffen (S46 en S49, Figuur 6). Spoor S46 was een ronde, gemetselde waterput met een diameter van circa 1,3 m. Dit spoor is tot 3,8 m onder maaiveld gecoupeerd (3,27 m –NAP, Figuur 8). Hiermee is de onderzijde niet begrenst. Tot op deze diepte was het spoor opgevuld met dezelfde grijze klei. Spoor S49 betreft een vierkante gemetselde waterput die op een onbekend moment is vervangen door een betonnen put die direct ernaast is aangetroffen. Grenzend hieraan zijn twee funderingsresten aangetroffen (S47 en S48). Ook deze resten komen overeen met de bebouwing op het historische kaartmateriaal. Gezien de ligging van de waterput S49 ten opzichte van de funderingen behoort deze waterput mogelijk tot een eerdere bebouwingsfase van voor de 19^e eeuw. Er zijn echter geen vondsten in aangetroffen die een datering mogelijk maken.

Figuur 6. De aangetroffen riool- en funderingsresten en de waterputten in werkput 30 geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1811-1832.

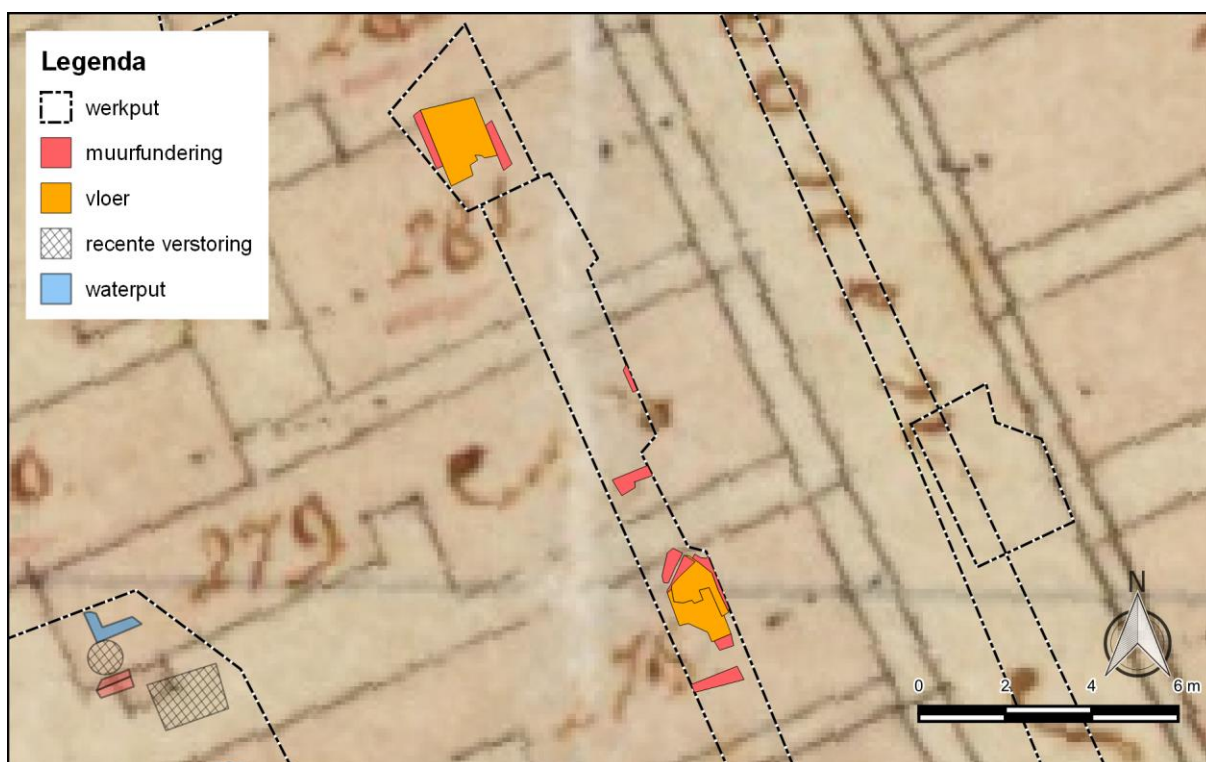
Figuur 7. De aangetroffen riool- en funderingsresten in werkput 30.

Figuur 8. Coupefoto van de waterput S46.

In de werkputten 26 en 28 zijn verschillende funderings-, vloer- en muurresten aangetroffen (S17-S24, S38-S40). Een deel van de resten (S17-S22) behoorde tot een kelderconstructie van de 19^e-eeuwse bebouwing (Figuur 9). De muurresten waren opgetrokken uit gele en oranje hergebruikte bakstenen van 17,5*9*4 cm en waren aan de onderzijde afgesmeerd. De vloer bestond uit rode plavuizen van 23*23 cm die aan elkaar vast waren gemetseld. Ook de sporen in werkput 28 (S38-S40) waren onderdeel van een kelder. Het betrof een vloer met aan beide zijdes muurresten. De vloer bestond uit rood en groen geglaazuurde plavuizen van 20*20 cm. De twee muurresten waren opgetrokken uit geeloranje bakstenen van 14,5*6,5*3 cm. Aan de binnenzijde van de muurresten, grenzend met de vloer waren nog enkele Delftse tegeltjes aanwezig.

In werkput 8 zijn verschillende sporen aangetroffen die te maken lijken te hebben met een watersysteem. Het betreft een ronde waterput met koepel (S12) met een diameter van circa 80 cm. Het opgaand werk van deze waterput was gestapeld met klei en bestond uit geeloranje en roze bakstenen. De koepel was met tras gemetseld en aan de binnenzijde met tracement afgesmeerd. Circa 60 cm naast de waterput bevond zich een vierkante bekisting (S13) van vermoedelijk dennenhout. Op de hoeken stonden vierkante palen waar de opstaande planken op bevestigd waren. De bekisting was opgevuld met schoon bouwzand. Direct naast de bekisting en de waterput is een muurfundering aangetroffen (S11). Deze is steens breed en circa 1,8 m lang. De fundering is opgetrokken uit roze en gele, hergebruikte bakstenen van 16,5*8,5*3,5 cm.

Figuur 9. De verschillende bebouwingsresten aangetroffen in werkputten 26 en 28 geprojecteerd op de kadastrale minuut uit 1811-1832.

In de werkputten 7, 11, 13, 19 en 22 zijn verschillende funderingsresten aangetroffen. De locatie van deze resten komen overeen met de bebouwing op het historische kaartmateriaal (Bijlage 4). Twee van de vier funderingsresten in werkput 7 zijn opgetrokken uit gele IJsselstenen gemetseld met tras (S7, S8). Spoor S7 was anderhalf steens breed en bestond uit drie lagen. Spoor S8 was één steens breed en bestond uit minimaal drie lagen. Aan de noordzijde was dit spoor licht vertrapt. Deze sporen lagen

parallel aan elkaar met 15 cm tussenruimte. De andere twee funderingen die aangetroffen zijn in werkput 7 liggen niet in verband met andere sporen (S9, S10). Het metselwerk van spoor S9 bestond uit oranje, gele en roze bakstenen van 19*10*4,5 cm en was gemetseld met harde kalkmortel. Dit spoor was circa 36 cm lang en 24 cm breed. Spoor S10 bestond uit roze bakstenen van 16*8*3,5 cm. De bakstenen waren gemetseld met zachte kalkmortel. Dit spoor was circa 80 cm lang, 25 cm breed en drie lagen hoog.

De funderingsresten aangetroffen in werkputten 11 en 19 betreft hetzelfde spoor (S15). In werkput 11 bestond deze fundering uit 10 lagen hergebruikte geelroze bakstenen van 15,5*8*4 cm. De onderste laag was licht vertrappt. Deze L-vormige fundering is noordoost-zuidwest georiënteerd en maakt een hoek van 90 graden richting het noordwesten. De funderingsresten in werkputten 13 en 22 (S14, S16) bestonden uit dezelfde soort bakstenen als S15. Sporen S14 en S16 bestonden uit meer dan drie lagen en waren met zand gevoegd.

In de werkputten 3-5, 12, 14-18, 20, 23, 24, 31 en 32 zijn geen antropogene sporen aangetroffen.

4.3. Vondsten

In totaal zijn 30 vondstnummers uitgegeven waarvan 25 uit een spoor afkomstig zijn. Het totale aantal vondsten bedraagt 188 stuks. Het merendeel van de vondsten bestaat uit keramiek uit de Nieuwe tijd (n= 128). Het overige vondstmateriaal bestaat uit baksteen en ander bouwmateriaal, dierlijk bot, glas, leer en schelp. Een overzicht van het totaal aantal vondsten staat in Bijlage 8.

Vondstcategorie	Aantal
Keramiek	128
Baksteen en ander bouwmateriaal	49
Dierlijk bot	6
Glas	2
Leer	2
Schelp	1
Totaal	188

Tabel 1. Aangetroffen vondsten per categorie.

4.3.1. Keramiek

Het aardewerk dat is gedetermineerd betreft de vondsten die afkomstig zijn uit sporen S3, S5, S11 en S43. Tevens is het aardewerk uit werkputten WP4, WP5 en WP30 onderzocht. Het vondstmateriaal dat niet afkomstig is uit sporen heeft een lage informatieve waarde m.b.t. de interpretatie van de vindplaats. Deze selectie is gebaseerd op de goedgekeurde evaluatierapporten (Koekkelkoren 2018b, Irving/Koekkelkoren 2020).

De keramische resten bestaan uit enkele pijpenkoppen en –stelen (Figuur 10), veel roodbakkerend geglaazuurd aardewerk (Figuur 11), wat steengoed en enkele fragmenten industrieel witgoed. De datering van het materiaal valt vrijwel uitsluitend in de 17e-19e eeuw, met een nadruk op de 18e en 19e eeuw.

4.3.2. Bouwkeramiek

Na keramiek is constructiemateriaal de grootste vondstcategorie. Hierin is een onderscheid te maken tussen bakstenen, tegels/ plavuizen en dakpannen. Van elk gemetseld spoor dat is aangetroffen is minimaal één baksteen verzameld als monster. Op basis van de afmetingen, kleur en de locatie van de sporen dateren de bakstenen uit de 18e-19e eeuw. De afmetingen zijn opgenomen in Bijlage 10. Op één plavuiz na zijn de verzamelde tegels en plavuizen afkomstig uit de puinhoudende kleilaag en een recente verstoring.

4.3.3. Overige vondsten

Het leer en schelp is afkomstig uit spoor S3. Het leer betreft een hakfragment van een binnenzool en een losse snipper. De schelp is een onbewerkt fragment van een mosselschelp.

Het bot betreft een fragment van een rib en een fragment van een pijpbeen van een middelgroot zoogdier en niet nader te definiëren kleine fragmenten. Deze vondsten zijn afkomstig uit sporen S3 en S5. Uit deze twee sporen zijn ook de twee kleine fragmenten glas afkomstig.

Figuur 10. Het aangetroffen pijpvaardewerk (V2).

Figuur 11. Enkele fragmenten roodbakkend aardewerk (V30).

5. Synthese

Tijdens de archeologische begeleiding van de graafwerkzaamheden voor de herinrichting van het Marelplein in Maassluis zijn verschillende archeologische resten aangetroffen.

De aangetroffen vindplaats bestaat voornamelijk uit gemetselde resten van de historische bebouwing van voor de Tweede Wereldoorlog. Vanwege de verspreiding van de graafwerkzaamheden en het beperkte oppervlak dat telkens ontgraven werd, is het niet mogelijk om de aangetroffen resten aan elkaar te koppelen. De meeste van de aangetroffen sporen zijn direct te koppelen aan de historische bebouwing die staat weergegeven op de kadastrale minuut uit 1811-1832 (Bijlage 4). Het kon niet worden na gegaan hoe oud deze bebouwing is. Op basis van vondstmateriaal is bewoning vanaf de 17^e eeuw waarschijnlijk.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de locatie van het plangebied gebombardeerd waarna een groot deel van de historische bebouwing is gesloopt. De historische bebouwing is tot aan het oude maaiveld gesloopt, waarna de grond is opgehoogd en nieuwbouw heeft plaatsgevonden vanaf 1950. Hoewel de aanleg van kabels, leidingen en riolering verstoringen met zich hebben meegebracht, zijn de oude funderingsresten plaatselijk nog aanwezig. Omdat slechts de delen van het plangebied onderzocht zijn waarbij dieper ontgraven is dan 0,4 m –mv is het mogelijk dat er binnen het plangebied nog meer resten aanwezig zullen zijn.

6. Waardering

Hieronder is de waardering van de resultaten gepresenteerd volgens de KNA, versie 4.0 (Centraal College van Deskundigen 2016). De waardering bestaat uit twee gedeelten; te weten een beslissingsdiagram en een scoretabel.

In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien. De vindplaatsen, die gewaardeerd moeten worden, worden beoordeeld op drie aspecten, namelijk beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De score gaat van 1 tot 3. Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde.

Waarden	Scores	Opmerkingen
Belevingswaarde		
Schoonheid	-	Wordt niet gescoord
Herinneringswaarde	-	Wordt niet gescoord
Fysieke kwaliteit		
Gaafheid	2	
Conservering	1	
Inhoudelijke kwaliteit		
Zeldzaamheid	1	
Informatiewaarde	1	
Ensemblewaarde	2	
Representativiteit	-	Niet van toepassing

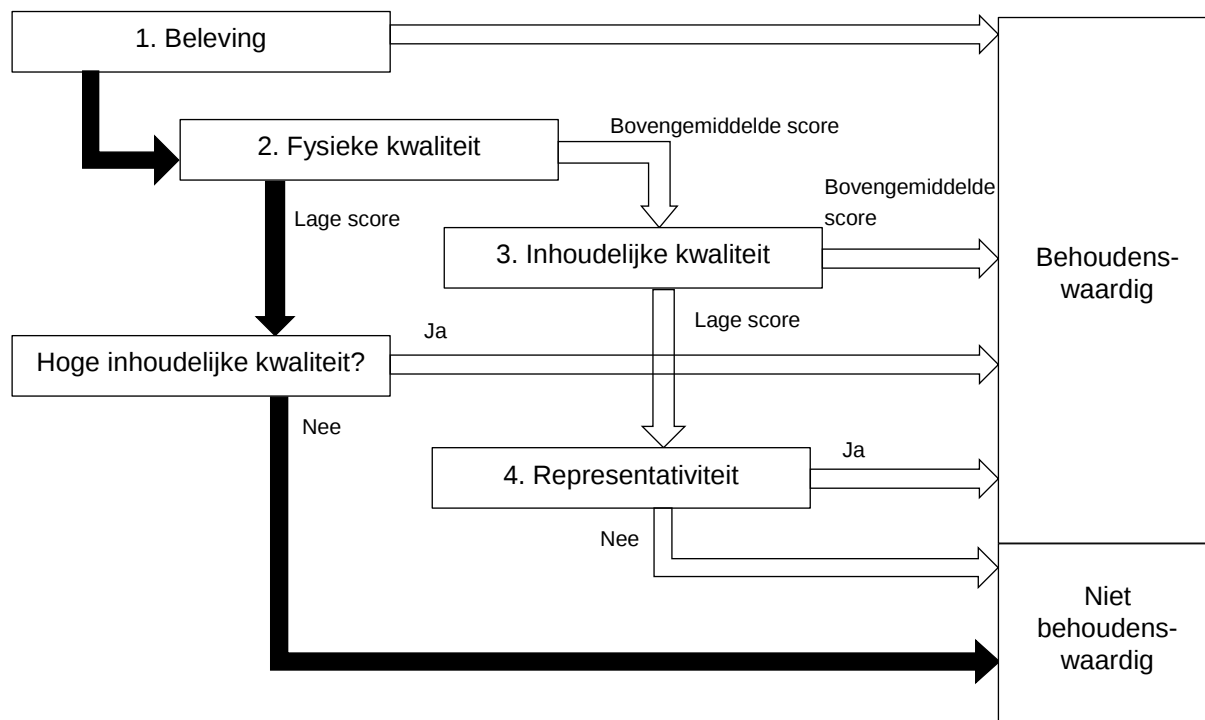
Tabel 2. Scoretabel volgens bijlage IV van de KNA.

De fysieke kwaliteit van de vindplaats varieert sterk. Hoewel op basis van historische kaarten bekend is dat het merendeel van het plangebied bebouwd is geweest, zijn slechts op enkele plekken ter plaatse van de voormalige bebouwing funderingsresten aangetroffen. Dit is vermoedelijk te verklaren door verschillen in hoe grondig is gesloopt in de 20^e eeuw.

De resten die zijn aangetroffen, zijn redelijk goed geconserveerd. Een deel van de sporen en vondsten is aangetroffen onder de grondwaterspiegel, wat voor goede conserveringsomstandigheden zorgt. De anorganische resten boven het grondwater, zoals aardewerk en bakstenen, zijn ook nog goed geconserveerd.

De inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats varieert van laag voor informatiewaarde en zeldzaamheid tot bovengemiddeld voor de ensemblewaarde. De lage informatiewaarde is toegekend omdat het veldonderzoek weinig tot geen aanvullende informatie heeft geleverd doordat de resten zeer gefragmenteerd zijn en afkomstig zijn van diverse bouwfases. Hierdoor kan niet een eenduidig beeld worden gemaakt van de bebouwing gedurende een bepaalde periode. De zeldzaamheid van de resten is met name gebaseerd op de beperkte mogelijkheden voor onderzoek naar oude bewoningsfasen in het plangebied. Daarbij is de matige fysieke kwaliteit tevens een factor, omdat deze kwaliteit wel vaker is aangetroffen in het centrum. De ensemblewaarde is bovengemiddeld omdat de resten deel zijn van de historische kern van Maassluis.

Om met de scores uit te maken of de archeologische resten volgens de normen van de KNA (versie 4.0) behoudenswaardig zijn, worden ze overgebracht naar deel twee, het beslissingsdiagram. In het beslissingsdiagram wordt op de basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is.

Figuur 12: Beslissingsdiagram conform bijlage IV van de KNA.

Op basis van het beslissingsdiagram blijkt dat de aangetroffen vindplaats van historische bebouwing vanaf de Nieuwe tijd B niet behoudenswaardig is. Omdat de fysieke kwaliteit sterk verschilt, maar de resten binnen het hele plangebied zijn aangetroffen, geldt deze waarde voor het hele plangebied. Op sommige delen kan een hogere archeologische waarde worden beargumenteerd. Voor het beslissingsdiagram is echter de gemiddelde waarde genomen.

7. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- *Hoe ziet de bodemopbouw er uit? In hoeverre is de bodem intact?*

De bodemlagen die zijn aangetroffen zijn opgebrachte of omgewerkte lagen. Alleen in de coupe van spoor S46 zijn vanaf ca. -1,85 m NAP (ca. 1 m –mv) natuurlijke afzettingen waargenomen. Dit betreft een pakket grijze klei afgezet op een veenlaag.

- *Welke effecten hebben het bombardement van 1943 en de daaropvolgende sloop van de woonwijk gehad op het plangebied?*

Als gevolg van het bombardement zijn de gebouwen bovengronds volledig verdwenen. Bij de sloop zijn de ondergrondse resten niet overal verwijderd. Hierdoor zijn deze nog gedeeltelijk aanwezig.

- *Zijn in het plangebied nog resten van de oorspronkelijke woonwijk aanwezig en hoe zijn deze horizontaal en verticaal te begrenzen? Hoe verhouden deze zich tot het historisch kaartmateriaal?*

In het plangebied zijn resten van de oorspronkelijke woonwijk aangetroffen. Dit betreffen resten van muurfunderingen, een gemetseld riool en putten. Een groot aantal van deze sporen komt overeen met de bebouwing die is aangegeven op de kadastrale minuut uit 1811-1832. Een aantal van deze resten is met de begeleide werkzaamheden niet begrenst en loopt verder buiten de werkputten. De resten bevinden zich overwegend dieper dan 0,4 m –mv.

- *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*

De aangetroffen sporen zijn resten van de voormalige bebouwing en erfinrichting van voor de Tweede Wereldoorlog. De meeste van de sporen zijn goed bewaard gebleven in de ondergrond omdat het plangebied na de bovengrondse sloop van de historische bebouwing is opgehoogd.

- *Wat is de conservering en gaafheid van de vindplaats(-en)?*

De fysieke kwaliteit van de vindplaats varieert sterk. Hoewel op basis van historische kaarten bekend is dat het merendeel van het plangebied bebouwd is geweest, zijn slechts op enkele plekken ter plaatse van de voormalige bebouwing funderingsresten aangetroffen. Dit is vermoedelijk te verklaren door verschillen in hoe grondig is gesloopt in de 20^e eeuw. De resten die zijn aangetroffen, zijn redelijk goed geconserveerd. Een deel van de sporen en vondsten is aangetroffen onder de grondwaterspiegel, wat voor goede conserveringsomstandigheden zorgt. De anorganische resten boven het grondwater, zoals aardewerk en bakstenen, zijn ook nog goed geconserveerd.

- *Wat is de fasering van de vindplaats(-en)?*

De aangetroffen archeologische resten behoren tot de bebouwingsfase van voor de Tweede Wereldoorlog. Er zijn wel jongere resten aangetroffen maar deze worden als recente verstoringen beschouwd. Op basis van de gefragmenteerde graafwerkzaamheden was het niet mogelijk om een fasering van de bebouwing te achterhalen.

- *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*

Het grootste deel van het vondstmateriaal dateert uit de periode Nieuwe tijd B-C (17^e-19^e eeuw). Dit zijn voornamelijk fragmenten van roodbakkerd aardewerk. Het vondstmateriaal betreft voornamelijk fragmenten van vaatwerk.

- *Uit welke periode dateren de eventuele sporen?*

Alle sporen dateren uit de Nieuwe tijd B-C, maar konden niet nauwkeuriger gedateerd worden

- *Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?*

De natuurlijke ondergrond is slechts zeer lokaal aangetroffen, waardoor deze vraag niet beantwoord kan worden.

- *Zijn de vindplaatsen behoudenswaardig?*

Dit onderzoek heeft aangetoond dat archeologische resten zich in de bodem bevinden. Deze houden direct verband met de vooroorlogse bebouwing die binnen het plangebied aanwezig was. Met name de ondergrondse funderingsresten zijn nog aanwezig. Deze resten geven inzicht in de bewoninggeschiedenis van Maassluis en worden als behoudenswaardig beschouwd.

- *Dient in het plangebied nog nader onderzoek plaats te vinden en in wat voor vorm?*

In deze fase is aanvullend archeologisch niet zinvol, omdat geen verdere verstoringen gepland zijn. Wel dient bij toekomstige graafwerkzaamheden die dieper reiken dan 0,4 m –mv nieuw onderzoek plaats te vinden. Het is namelijk mogelijk dat deze graafwerkzaamheden archeologische resten verstoren.

8. Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van de gemeente Maassluis heeft archeologisch onderzoeksbureau IDDS Archeologie in de periode januari tot en met maart en in mei 2018 een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, variant archeologische begeleiding, uitgevoerd aan het Mareplein in Maassluis, gemeente Maassluis.

Tijdens het onderzoek zijn archeologische resten uit de 17^e-19^e eeuw aangetroffen. Deze resten houden direct verband met de vooroorlogse bebouwing die binnen het plangebied aanwezig was. Met name de ondergrondse funderingsresten zijn nog aanwezig. Na de bovengrondse sloop van deze bebouwing is het plangebied opgehoogd. Hierdoor zijn de ondergrondse funderingsresten plaatselijk bewaard gebleven. Dat de resten alleen plaatselijk zijn aangetroffen komt omdat ze op de andere locaties waarschijnlijk zijn gesloopt. De resten die nog wel aanwezig zijn geven inzicht in de bewoningsgeschiedenis van Maassluis. Vanwege de gemiddeld beperkte fysieke en inhoudelijke kwaliteit wordt de vindplaats als niet behoudenswaardig beschouwd.

8.1. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek adviseert IDDS Archeologie om het archeologisch beleid van de binnenstad te handhaven in het plangebied. De sterk variërende kwaliteit in het plangebied kan namelijk niet uitsluitend dat bij toekomstige ontwikkelingen geen archeologische resten worden verstoord. De noodzaak voor verder onderzoek zal per geplande ontwikkeling bekeken dienen te worden.

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden.

Literatuur en kaarten

Bartels, M., 1999: *Steden in scherven 1 & 2. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*, Ede.

Boer, R. de/ S. Moerman, 2017: *Archeologisch bureauonderzoek: Maelplein, Maassluis, gemeente Maassluis*, Noordwijk (IDDS Archeologie rapport 2015).

Centraal College van Deskundigen, 2016: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 4.0, Gouda.

Duco, D.H., 1987: *De Nederlandse kleipijp, Handboek voor dateren en determineren*, Leiden.

Duco, D.H., 1982: *Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940*, De Tijdstroom.

Irving, J./ A.M.H.C. Koekkelkoren, 2020: *Evaluatie- en selectierapport Marelplein (fase 2), Maassluis Gemeente Maassluis*, Noordwijk (IDDS Archeologie).

Koekkelkoren, A.M.H.C., 2017a: *Plan van Aanpak Archeologische Begeleiding (protocol proefsleuven). Maassluis, Marelplein gemeente Maassluis*, Noordwijk (intern rapport, IDDS Archeologie).

Koekkelkoren, A.M.H.C., 2017b: *Evaluatie- en selectierapport Marelplein, Maassluis Gemeente Maassluis*, Noordwijk (IDDS Archeologie).

Moerman, S./ R. Torremans, 2017: *Programma van Eisen. Maassluis, Marelplein, gemeente Maassluis*, Noordwijk (IDDS Archeologie).

Wiggen, B van, 2017: *Historisch Vooronderzoek Conventionele Explosieven Herinrichting Marelplein, Maassluis Gemeente Maassluis*, Noordwijk (IDDS Explosieven rapport 601).

Lijst van afkortingen en begrippen

Afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
AMZ	Archeologische Monumentenzorg
Archis	Archeologisch Informatie Systeem
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode
AWN	Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland
BP	Before Present (Present = 1950)
GHG	Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand
GLG	Gemiddeld Laagste Grondwaterstand
GPS	Global Positioning System
indet	ondetermineerbaar
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

antropogeen	Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen veroorzaakt/gemaakt)
Archis-melding	Elke melding bij het centraal informatiesysteem (Archis)
conservering	Mate waarin grondsporen, anorganische en organische archeologische resten bewaard zijn
couperen	Het maken van één of meer verticale doorsneden door een spoor of laag om de aard, diepte, vullingen, vorm en relaties met andere fenomenen vast te stellen
Edelmanboor	Een handboor voor bodemonderzoek
gaafheid	Mate van (fysieke) verstoring van de bodem, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)
humeus	Organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
in situ	Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren
laag	Een vervolgbare grondeenheid die op archeologische of geologische gronden als eenheid wordt onderscheiden
lithologie	Wetenschap die zich bezighoudt met de beschrijving en het ontstaan van de sedimentaire gesteenten
oxidatie	Reactie met zuurstof (roesten/corrosie bij metalen; 'verbranding' bij veen)
plangebied	Gebied waarbinnen de realisering van de planvorming het bodemarchief kan bedreigen
prehistorie	Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven
silt	Zeer fijn sediment met grootte 2-63 µm
stratigrafie	Opeenvolging van lagen in de bodem
vindplaats	Ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt
zeldzaamheid	Mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied

Bijlage 1: Topografische kaart

Legenda

 plangebied

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 5031017

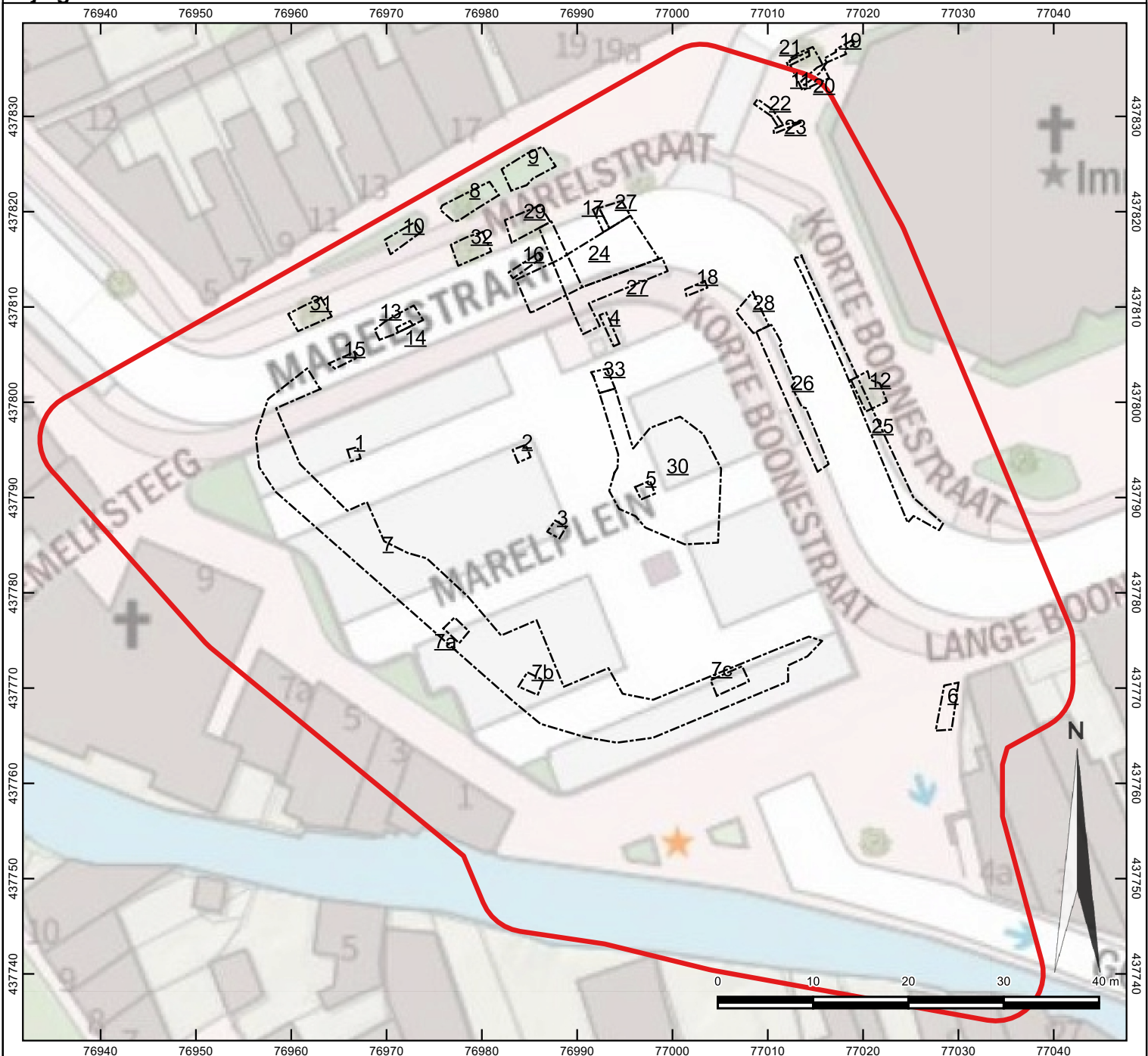
Formaat: A4

Schaal: 1:25000

Datum: 2-7-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 2. Overzichtskaart

Legenda

- plangebied
- werkputten

IDDS
's-Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

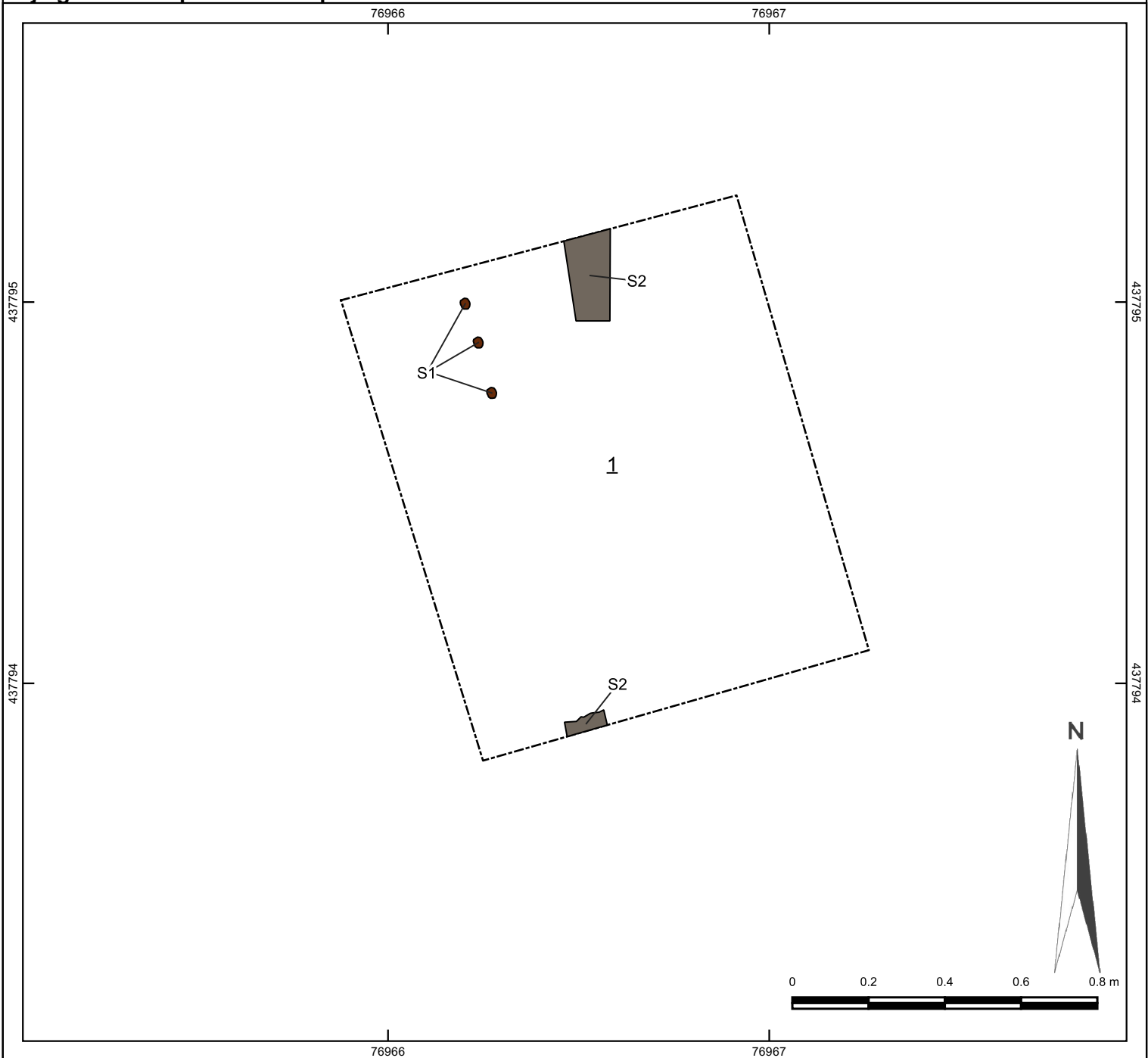
Formaat: A4

Schaal: 1:600

Datum: 19-8-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 3a. Allesporenkaart wp1

Legenda

- Plangebied
- Balk
- Werkputten
- Staak

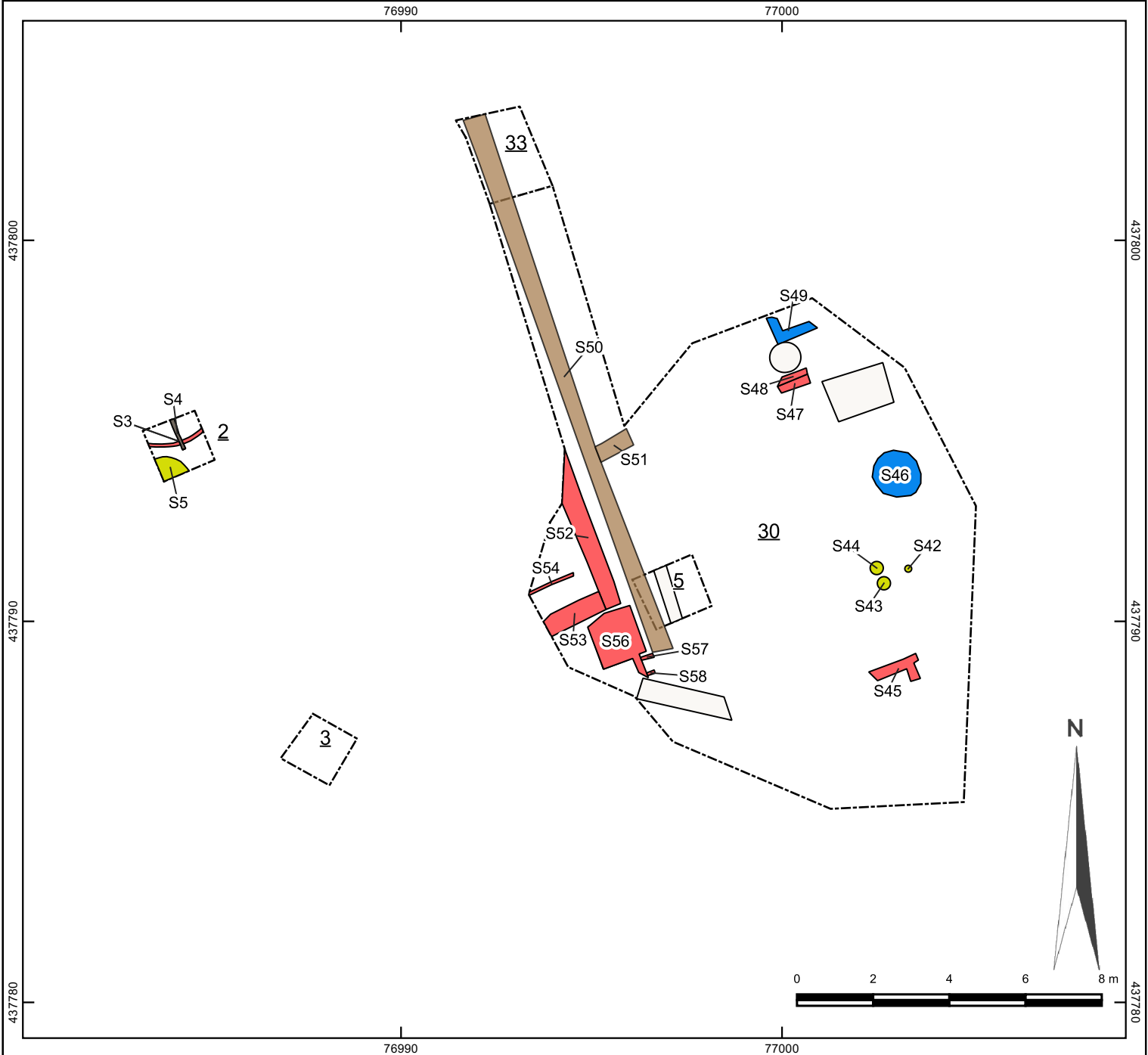

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

Project: Marelplein, Maassluis	
OM nr.: 4573166100	Versie: 1
Projectnr.: 53051017	Formaat: A4
Schaal: 1:15	Datum: 9-10-2019
Tekenaar: JIR	

Bijlage 3b. Allesporenkaart wp 2, 3, 5, 30, 33

Legenda

	Plangebied		Recent
	Werkputten		Riool
	Balk		Vlek
	Kuil		Waterput
	Muur		

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

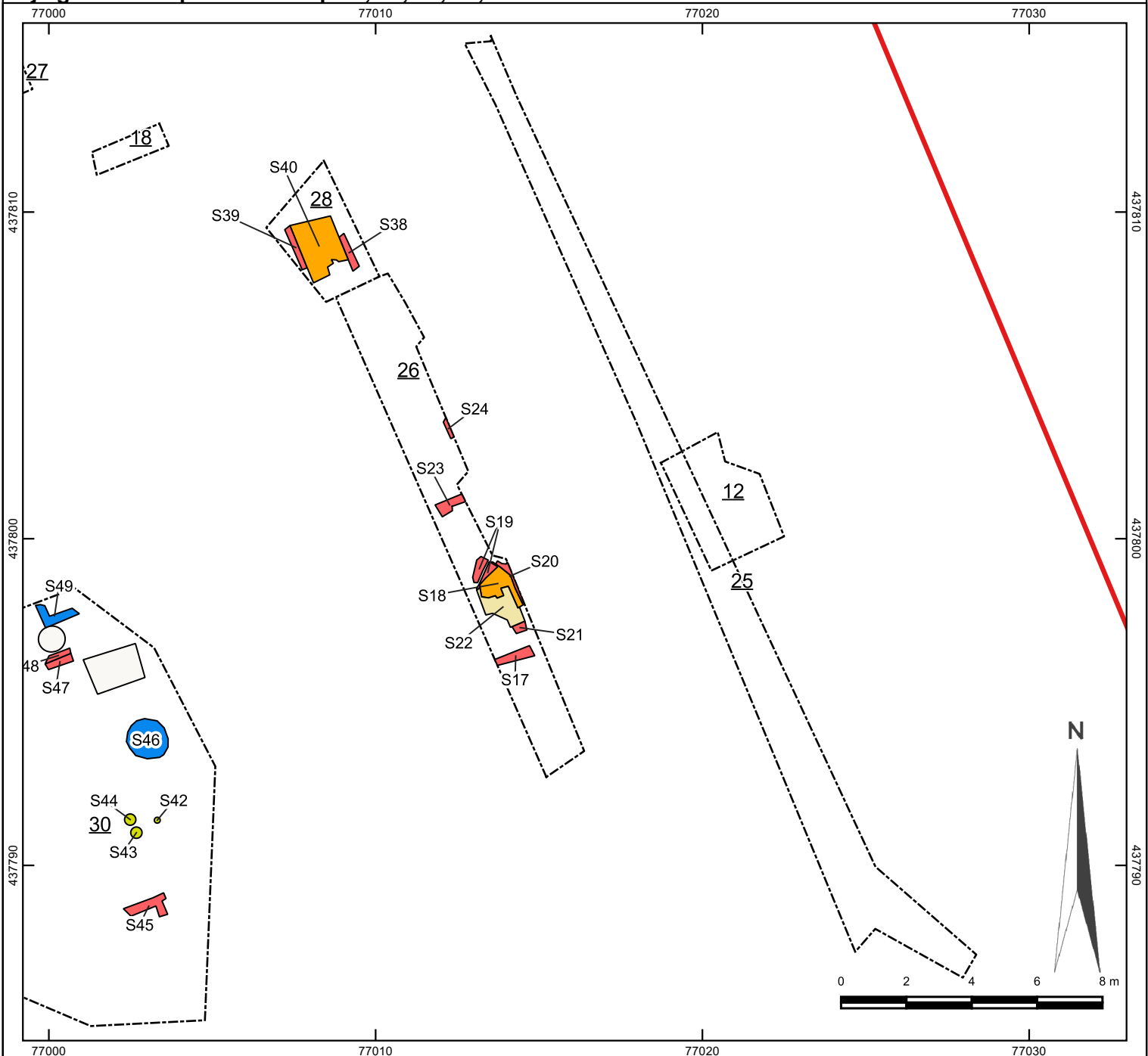
Formaat: A4

Schaal: 1:150

Datum: 9-10-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 3c. Allesporenkaart wp 12, 18, 25, 26, 28

Legenda

	Plangebied		Recent
	Werkputten		Vlek
	Kuil		Vloer
	Muur		Waterput

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

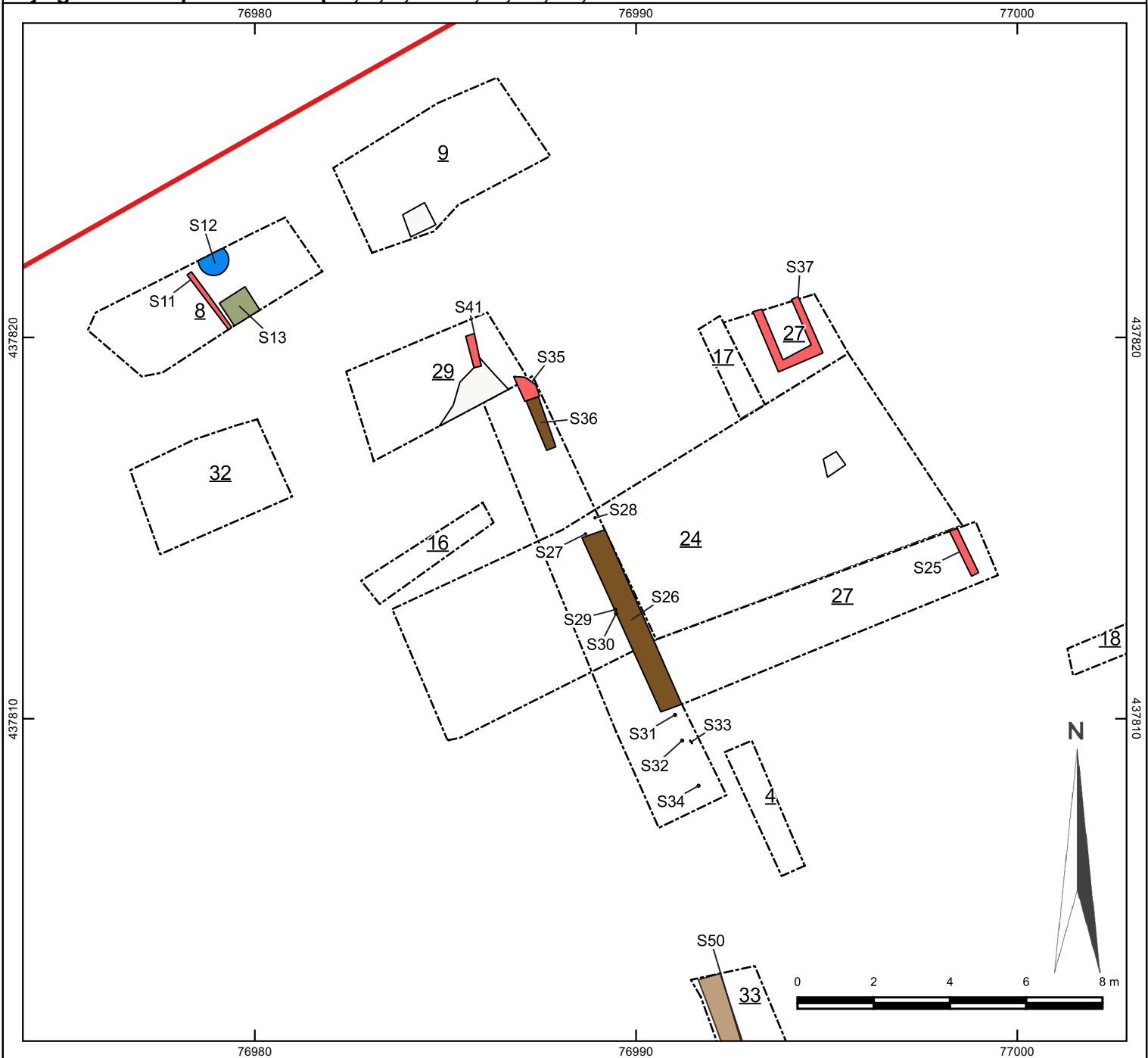
Formaat: A4

Schaal: 1:175

Datum: 9-10-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 3d. Allesporenkaart wp 4, 8, 9, 16-18,24, 27, 29, 32

Legenda

	Plangebied		Plank
	Werkputten		Recent
	Bekisting		Riool
	Muur		Waterput
	Paal		

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Projectnr.: 53051017

Schaal: 1:150

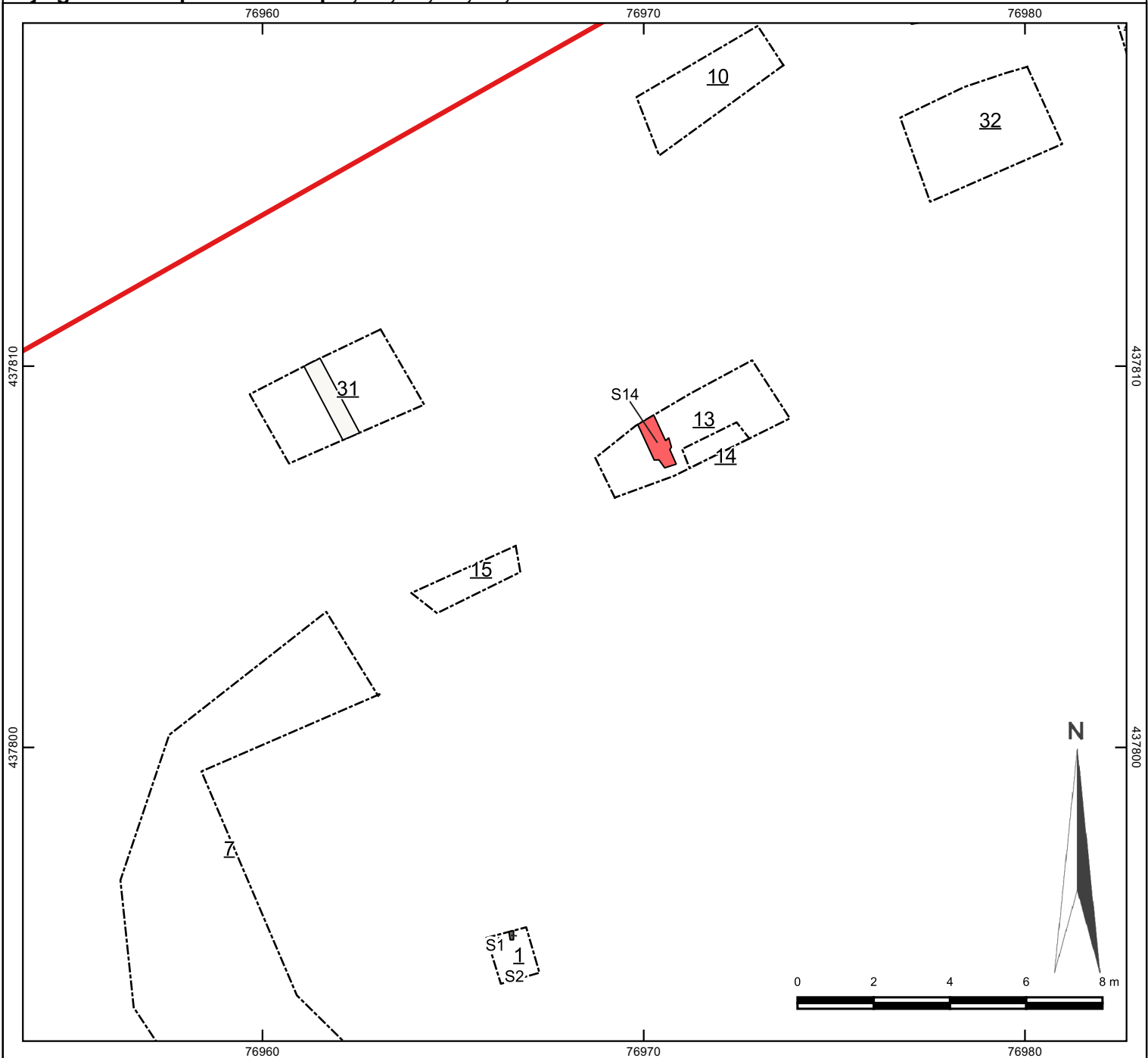
Tekenaar: JIR

Versie: 1

Formaat: A4

Datum: 9-10-2019

Bijlage 3e. Allesporenkaart wp 1, 10, 13,-15, 31, 32

Legenda

	Plangebied		Muur
	Werkputten		Recent
	Balk		Staak

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Projectnr.: 53051017

Schaal: 1:150

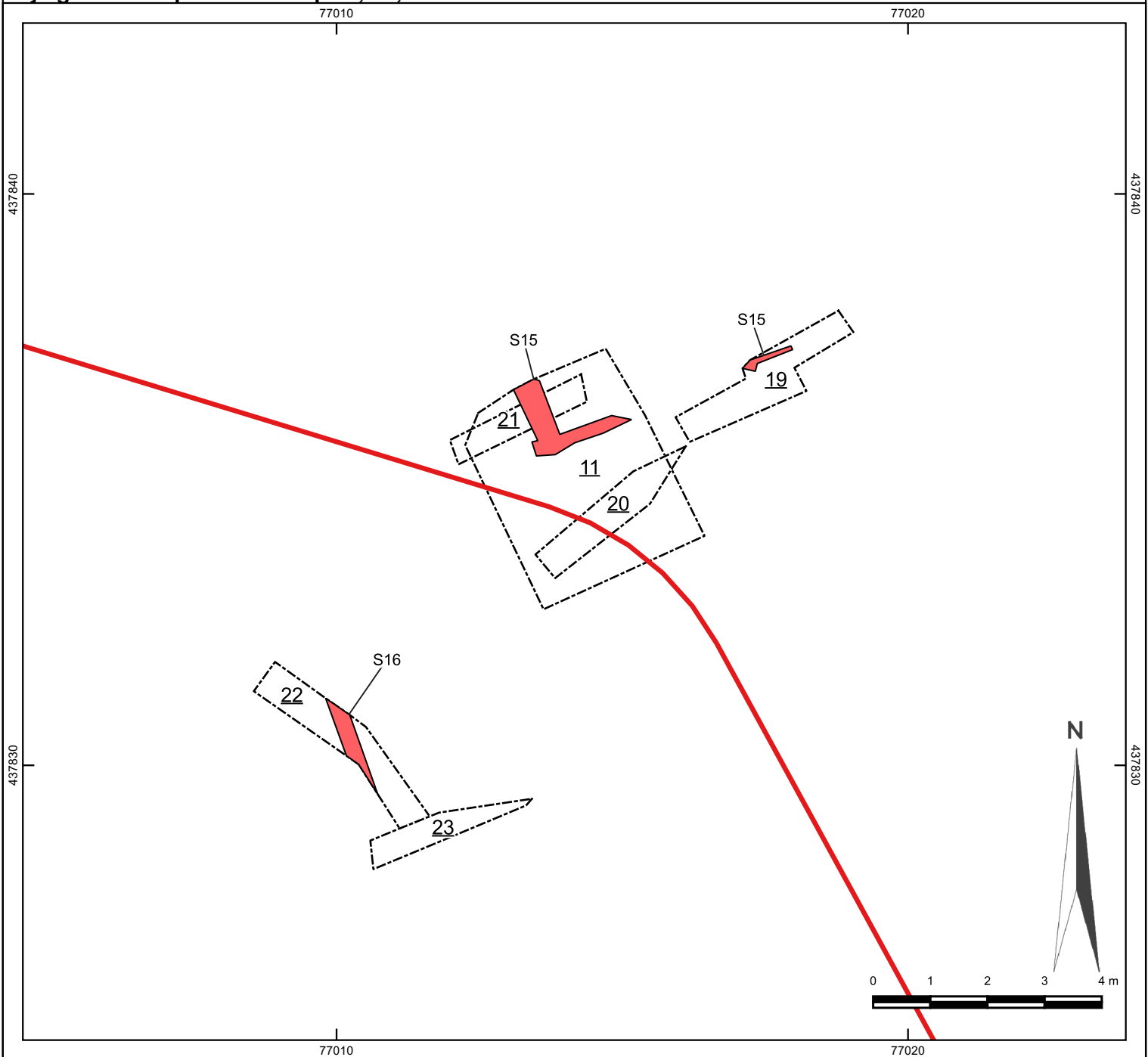
Tekenaar: JIR

Versie: 1

Formaat: A4

Datum: 9-10-2019

Bijlage 3f. Allesporenkaart wp 11, 19, 20-23

Legenda

- Plangebied
- Muur
- Werkputten

IDDS
's- Gravenijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

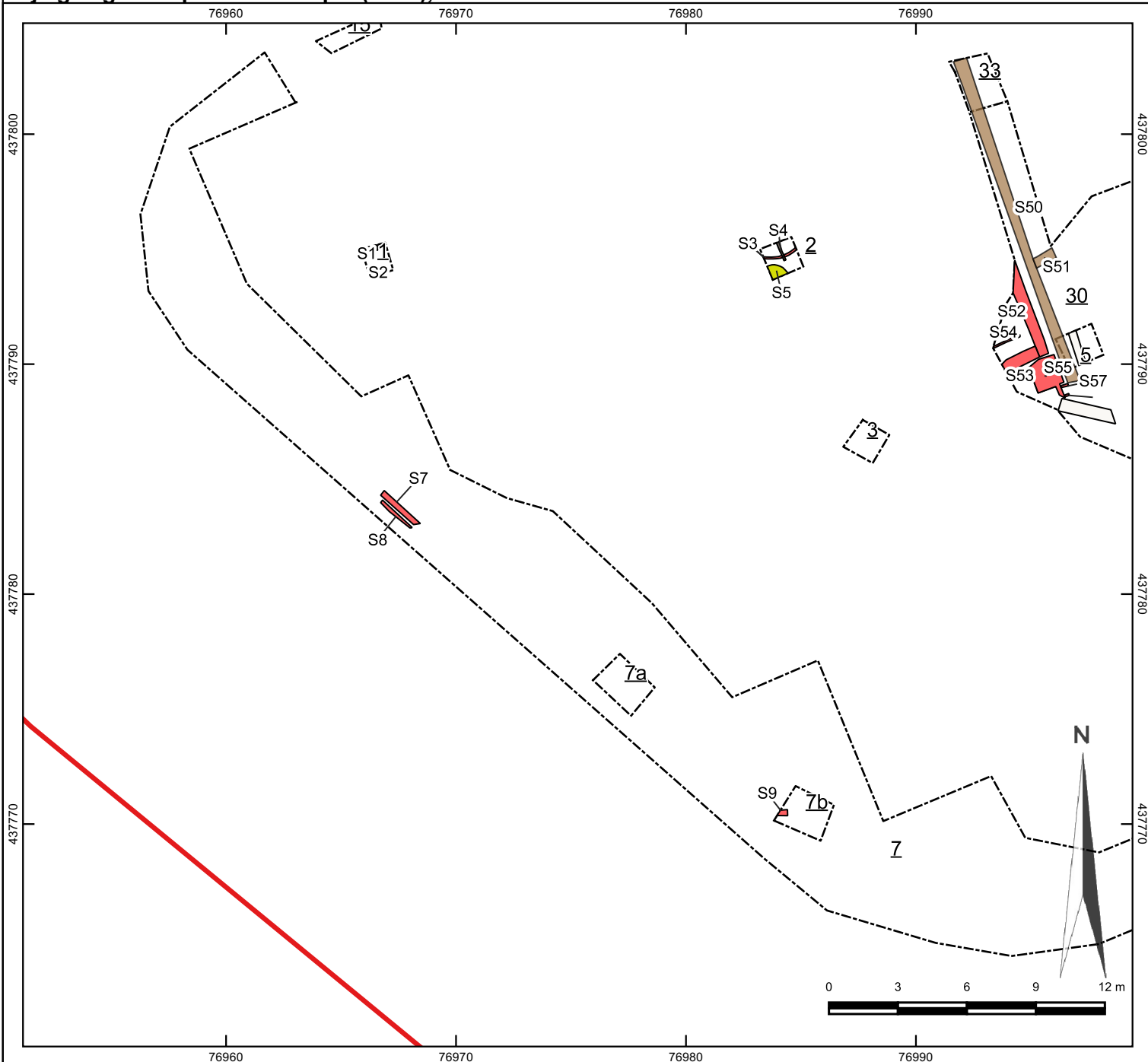
Formaat: A4

Schaal: 1:100

Datum: 9-10-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 3g. Allesporenkaart wp 7 (west),

Legenda

	Plangebied		Recent
	Werkputten		Riool
	Balk		Staak
	Kuil		Vlek
	Muur		

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

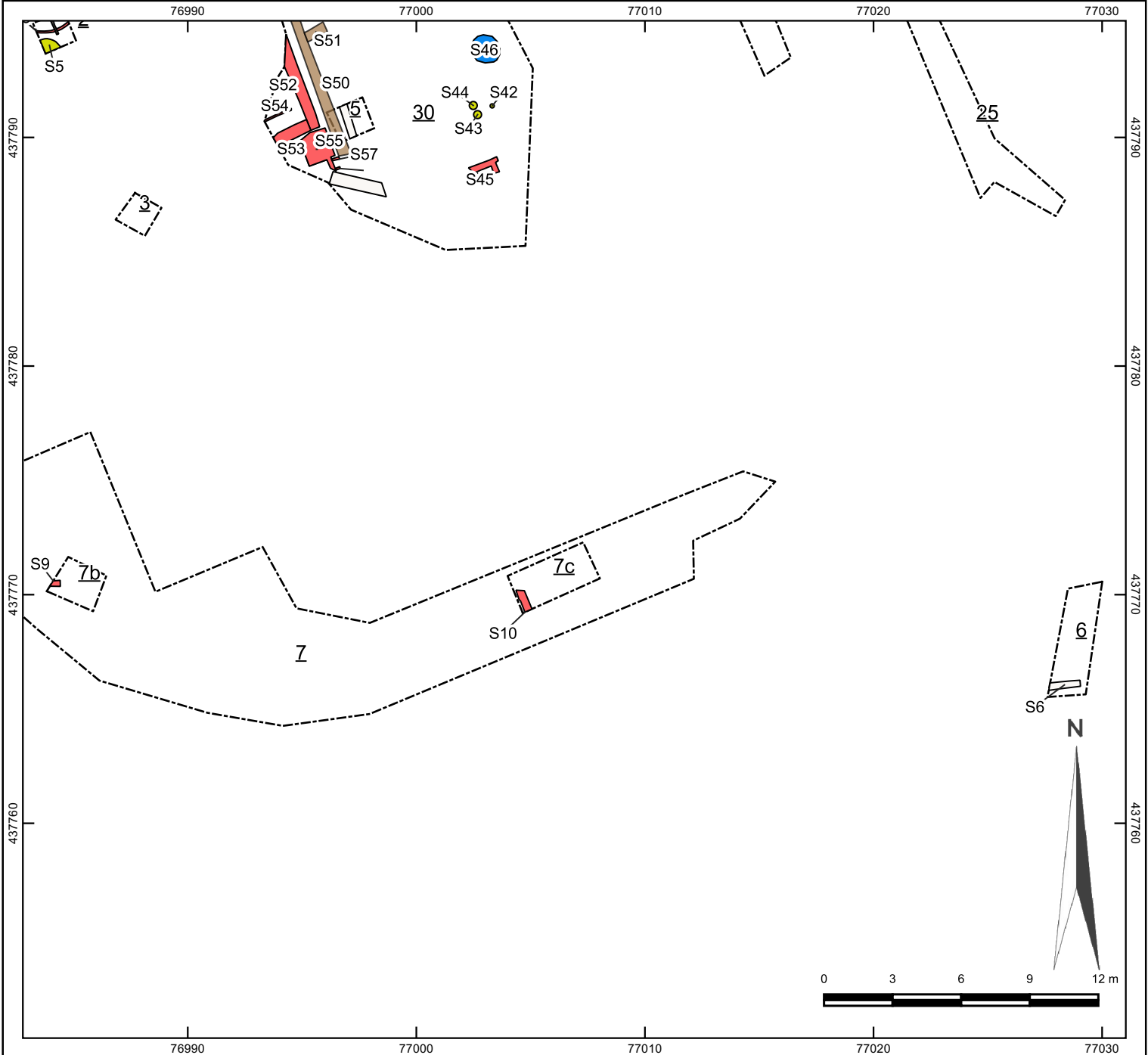
Formaat: A4

Schaal: 1:250

Datum: 9-10-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 3h. Allesporenkaart wp 6, 7 (oost),

Legenda

	Plangebied		Recent
	Werkputten		Riool
	Balk		Vlek
	Kuil		Waterput
	Muur		

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Marelplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

Formaat: A4

Schaal: 1:250

Datum: 9-10-2019

Tekenaar: JIR

Bijlage 4. Bebouwingsresten op kadastrale minuut 1811-1832

Legenda

	werkputten		vloer		paal
	muur		waterput		recente versterking
	plank		balk		staak
	riool		bekisting		vlek
			kuil		

IDDS
's-Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Mareplein, Maassluis

OM nr.: 4573166100

Versie: 1

Projectnr.: 53051017

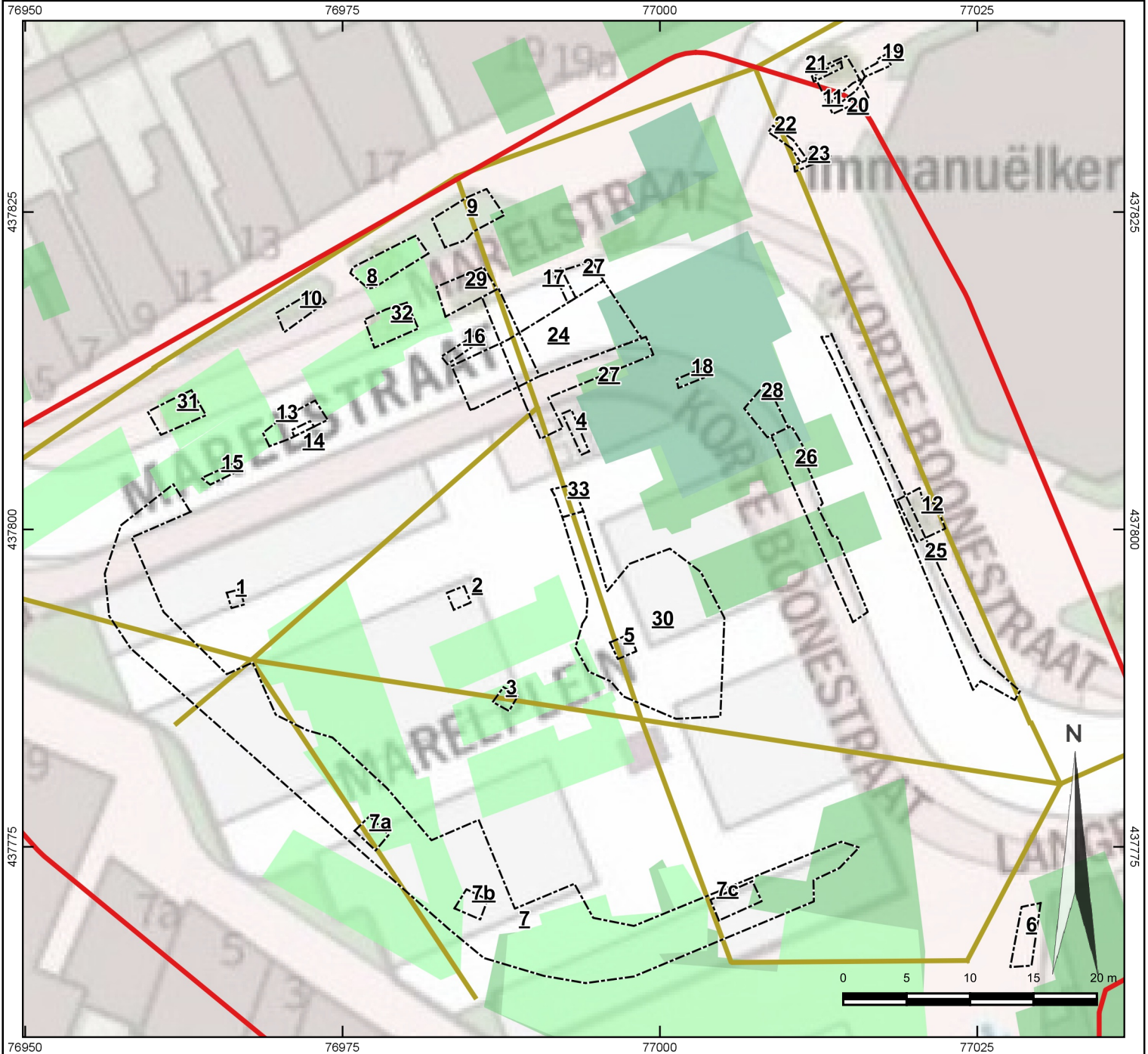
Formaat: A4

Schaal: 1:450

Datum: 21-4-2020

Tekenaar: JIR

Bijlage 5. Historische bebouwing

Legenda

- plangebied
- werkputten
- bebouwing 1955
- bebouwing 1966
- bebouwing 1979
- riool 1970

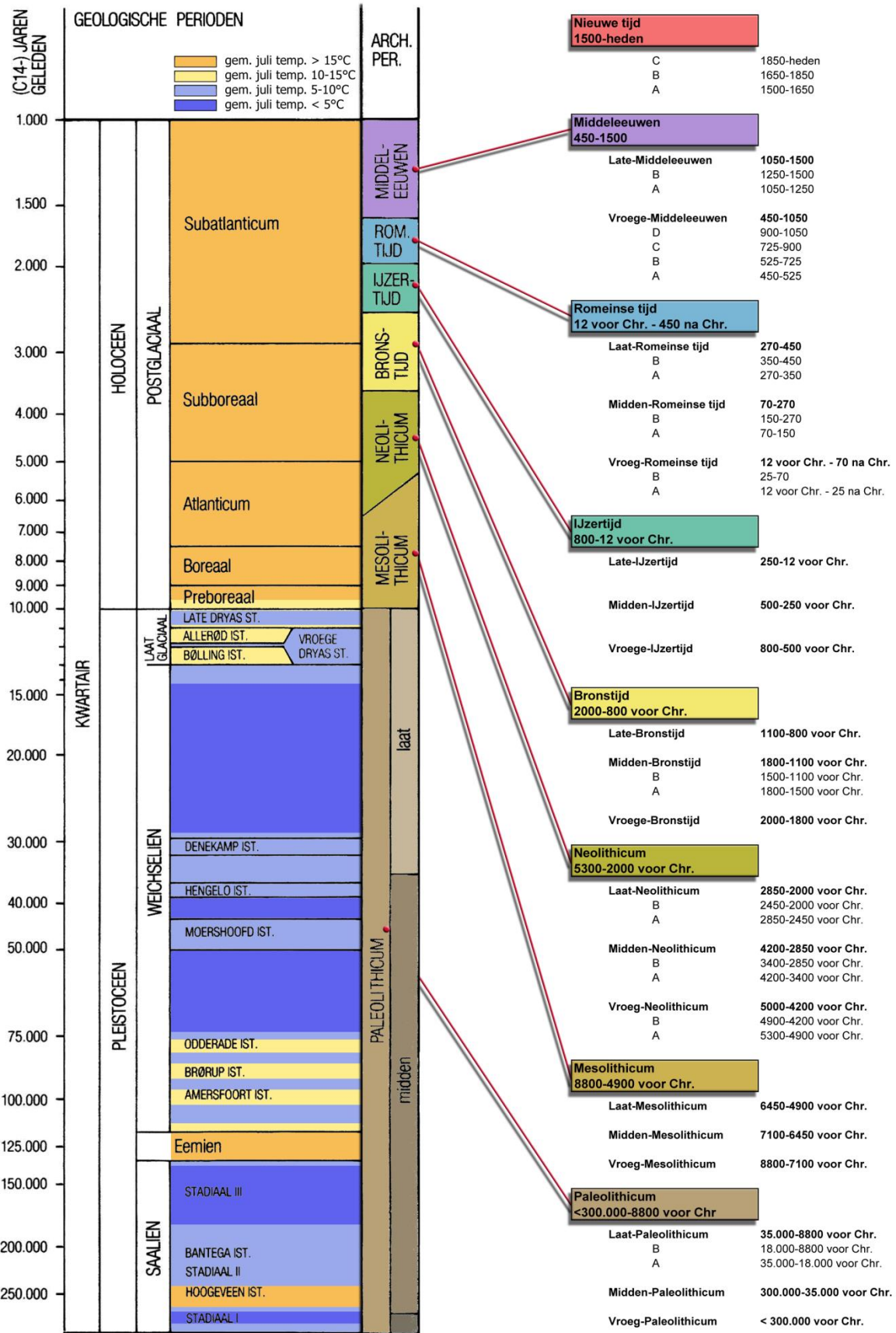

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
info@idds.nl
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

Project: Marelplein, Maassluis	
OM nr.: 4573166100	Versie: 1
Projectnr.: 53051017	Formaat: A4
Schaal: 1:450	Datum: 21-4-2020
Tekenaar: JIR	

Bijlage 6: Periodentabel

Bijlage 7: Sporenlijst

put	vlak	spoor	omschrijving	diepte	opmerking
1	1	1	staak		stakenrijtje. Niet heel consequent. Circa 4 staakjes gezien (3 cm diameter)
1	1	2	balk		9,5 breed, 10 dik.
2	1	3	muur		riool/put >9 lagen. Door ontgravingsmethode en - diepte niet van de zijkant kunnen bekijken.
2	1	4	balk		circa 10x10x200 cm
2	1	5	kuil		
6	1	6	muur		gemetseld riool, nog steeds in gebruik.
7	1	7	muuruitbraak		2 baksteenmonsters. Ijsselsteen en soms roze, tras, 1,5 steen breed, 3 lagen
7	1	8	muur		parallel en gelijk aan S7, op 15 cm afstand. S8 is licht vertrappt aan noordzijde en 1steen breed
7	1	9	muur		oranje, gele en roze bs. Harde kalkmortel, geen monster. GLBS: ca. 19*10*4,5 cm. MR: 36 cm breed
7	1	10	muur		roze bs, monster mee. Zachte kalkmortel. Mr: >35 cm lang en 25 cm breed. Max 3 lagen bs
8	1	11	muur		4lg, roze&geel, hergebruikt, bemonsterd, deels compleet, geen mortel, getrapt
8	1	12	waterput		opgaand werk met klei gestapeld, koepel met tras en afgesmeerd met tracement. Geel-oranje-roze
8	1	13	bekisting		gevuld met schoon bouwzand. Vierkante palen op de hoeken, opstaande planken en basis van planken
13	1	14	muur		
11	1	15	muur		
19	1	15	muur		
21	1	15	muur		
22	1	16	muur		>3 lagen, appelbloesem, hergebruikt: sec, mortel, met zand gevoegd
25	1	17	muur		
25	1	18	vloer		bovenste keldervloer
25	1	19	muur		keldertrap met 2 treden
26	1	20	muur		oostelijke keldermuur, aan de onderzijde afgesmeerd
26	1	21	muur		zuidelijke keldermuur, onderkant afgesmeerd
26	2	22	vlek		onderste keldervloer met plavuizen van 23 bij 23 cm die vast gemetseld liggen
26	1	23	muur		afmetingen 7 hoog:35 cm. afmeting enkel bs: 10 x 18 x 4.5 , mortel tussen voegen. 5 lagenmaat 23.5,
26	1	24	muur		fundament in vlak 20 (oostprofiel) 10 lagen bs; 10 lagenmaat 54 cm. Geel oranje gemixt. 18x8x4
27	1	25	muur		
27	1	26	houten paal		
27	1	27	houten paal		
27	1	28	houten paal		
27	1	29	houten paal		
27	1	30	houten paal		
27	1	31	houten paal		
27	1	32	houten paal		
27	1	33	houten paal		
27	1	34	beerput/beerkelder		riool
27	1	35	muur		
27	1	36	hout		houten fundament onder s35 (muurwerk)
27	1	37	muur		smalle aan 3 zijden onnuurde "bak", noordmuurniet aangetroffen omdat het onder het wegdek zou ligge
28	1	38	muur		appelbloesem kleurig muurtje
28	1	39	muur		
28	1	40	vloer		betegelde vloer
29	1	41	muur		appelbloesem, 9 hoog 42 cm, 5lagenmaat:23.5 houten plank er onder, harde mortel
30	1	42	kuil	10	mogelijk voor paal (in veld als 1001 gedocumenteerd)
30	1	43	kuil	7	mogelijk paalkuil, met steengoed aardewerk
30	1	44	kuil	17	mogelijk paalkuil, in veld gedocumenteerd als S1003
30	1	45	muur	29	6 lagen (5 laags is 24 cm), gele baksteen, hergebruikt, deels compleet, vanaf zuiden gemetseld, tras
30	1	46	waterput	270	gecoupeerd met kraan. Gele, oranje en roze baksteen, gedempt met klei, tot in klei onder veen
30	1	47	muur	14	aan oost- en westzijde afgebroken
30	1	48	muur		diepte onbekend, tegen S47 aan gemetseld, oriëntatieverschil opgevuld
30	1	49	waterput	200	gemetselde put met ronde binnenkant, houten bekisting aan de buitenkant tot zo'n 2m diepte
33	1	50	goot		gemetseld riool
30	1	50	goot		riool, gemetseld, zie ook WP33
30	1	51	goot		riool, sluit aan op S50 en op S9999 put
30	1	52	muur		brede muur, gefundeerd op houten palen en planken
30	1	53	muur		zijmuur van S52, staat er koud tegenaan
30	1	54	muur		halfsteens binnenmuurtje
30	1	55	vlek		betonnen vloer over S56
30	1	56	muur		tegen S52 aan gezet, verzakt, onder S55, gestut met S57-8 tegen riool (S50)
30	1	57	muur		stut-muurtje voor S56 tegen S50
30	1	58	muur		stut-muurtje voor S56 tegen S50
9	1	9010	laag		puinhoudende laag
9	1	9011	laag		grijze zandige kleilaag
10	1	9011	laag		grijze zandige klei
30	1	9999	recente verstoring	180	betonnen hemelwaterafvoer

Bijlage 8: Vondstenlijst

vondstnummer	omschrijving	aantal	gewicht	put	vlak	vak	spoor	vulling	segment	opmerking
1BKS	Baksteen	1	16,6	1	1		9010	1		
1KER	Aardewerk onbepaald	3	18,8	1	1		9010	1		
2BOUW	Bouwmateriaal keramisch	3	147,6	2	1		5	1		
2GL	Glas	1	4,2	2	1		5	1		
2KER	Aardewerk onbepaald	80	1948,5	2	1		5	1		
2ODB	Dierlijk bot	5	231,6	2	1		5	1		
3BKS	Baksteen	7	3200	2	1		3	1		monstername
4BKS	Baksteen	2	888,7	2	1		3	2		monstername
4GL	Glas	1	256,6	2	1		3	2		
4KER	Aardewerk onbepaald	22	630,9	2	1		3	2		
4ODB	Dierlijk bot	1	155	2	1		3	2		
4OLR	Organisch leer	2	34,7	2	1		3	2		
4OSCH	Organisch schelp	1	3,9	2	1		3	2		
5BKS	Baksteen	1	42,7	3	1		9010	1		
5KER	Aardewerk onbepaald	1	31,8	3	1		9010	1		
6KER	Aardewerk onbepaald	6	55,8	4	1		9010	1		
7TEG	Tegel	1	65,5	5	1		9999	1		
8KER	Aardewerk onbepaald	1	59	5	1		9011	1		
9KER	Aardewerk onbepaald	1	46,4	8	1		11			
10KER	Aardewerk onbepaald	1	89,8	8	1					
11BKS	Baksteen	1	751,9	7	1		10			monstername
12BKS	Baksteen	1	713,2	13	1		14			monstername
13BKS	Baksteen	2	906,3	8	1		12			monstername
14TEG	Tegel	11	1606,3	28	1		38	2		
15BKS	Baksteen	1	757,8	28	1		38			
16TEG	Tegel	1	2961,2	28	2		40			
17BKS	Baksteen	1	722,9	11	1		15			monstername
18BKS	Baksteen	1	980,3	26	1		23			monstername
19BKS	Baksteen	1	759	8	1		11			monstername
29BKS	Baksteen	1	787,8	30	1		43			
20BKS	Baksteen	1	920,1	27	2		37			
21BKS	Baksteen	1	766,9	22	1		16			
22BKS	Baksteen	1	733	29	1		41			
23BKS	Baksteen	2	1212,3	26	1		20			monstername
24BKS	Baksteen	1	792,3	27	1		35			monstername
25BKS	Baksteen	2	801,1	30	1		45			
26BKS	Baksteen	1	992,2	30	1		42			
27KER	Aardewerk onbepaald	1	20,2	30	1		43			
28BKS	Baksteen	1	940,9	30	1		42			
30KER	Aardewerk onbepaald	12	1470,2	30	1		9010			
30TEG	Tegel	3	267,7	30	1		9010			

Bijlage 9: Determinatielijst aardewerk

vondstnr	werkput	vlak	spoor	vulling	codering (ABR)	baksel/type	vorm	type / productie plaats	rand	bodem	wand	gruis	compleet	aantal	kleur	versiering	glazuur	plaats glazuur	daterings code	datering	opmerkingen
2	2	1	5	1	PIJP	kleipijp	pijpenkop		1					1	wit	stempel paard				18e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	PIJP	kleipijp	pijpenkop		1					1	wit	55 met kroon			NTB	18e eeuw	
2	2	1	5	1	PIJP	kleipijp	pijpenkop		1					1	wit	op de kop: 53 met grote kroon			NTB	18e eeuw	
2	2	1	5	1	PIJP	kleipijp	pijpensteel		6					6	wit					17e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	Nederrijns	pan		5	1	3			9	rood	cirkels van witte slib	lood	in	NTB-C	17e-19e eeuw	bodem beroet
2	2	1	5	1	KER	witbakkend	kom				1			1	geel	vlekken koperglazuur aan buitenzijde	lood	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	witbakkend	kom		1					1	geel	vegen mangan en koperglazuur aan buitenzijde	lood	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	witbakkend	grape/kom		2		4			6	geel	vlekken mangan aan buitenzijde	lood	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	steengoed	kan	Keulen	4		7			11	grijs	kobaltoxide onder rand	zout	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	steengoed	kruik/kan				4			4	grijs-bruin	zoutengobe	zout	uit	NTA-C	16e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	porselein	kommetje			1				1	wit	kobaltoxide bloem op bodem		in en uit	NTA-C	17e-20e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	porselein	bord/kommetje			1				1	wit	kobaltoxide flora met vogels		in en uit	NTA-C	17e-20e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	porselein	kopje		1					1	wit			in en uit	NTA-C	17e-20e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	faience	bord		2	2	8			12	wit	kobaltoxide taferelen en patronen		in en uit	NTA-C	17e-20e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	majolica	bord/schaal		1		2			3	wit	polychrome beschildering	tin	in en uit	NTA-C	16e-19e eeuw	sterk verweerd
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	vergiet				1			1	rood		lood	in en uit	NTA-B	17e-18e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	kom			1				1	rood	slib met koperglazuur op bodem	lood	in en uit	NTB	18e eeuw	standing
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	kom				1			1	rood	slib aan binnenzijde	lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	pan		1	2	1			4	rood		lood	in	NTB-C	17e-19e eeuw	buitenzijde beroet
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	grape				4			4	rood		lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	buitenzijde glazuur vrijwel volledig verdwenen
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	voorraadpot			4	1			5	rood		lood	uit	NTA-C	16e-19e eeuw	dikke standing
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	indet				1			1	rood		nee			14e-17e eeuw	
2	2	1	5	1	KER	roodbakkend	indet				2			2	rood		lood	in	NTA-C	16e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	PIJP	kleipijp	pijpensteel		3					2	wit	radstempel op één exemplaar				16e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	steengoed	kruik	Duitsland			1			1	grijs		zout	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	industrieel wit	kop/kom		1	1				2	wit	blauwe rand en geverfde afbeelding op de wand	tin	in en uit			gaatje onder de rand
4	2	1	3	2	KER	witbakkend	indet				1			1	wit	blauw geverfd	tin	in en uit	NTB-C	18e-20e eeuw	imitatie-porselein
4	2	1	3	2	KER	witbakkend	bord				1			1	wit		tin	in en uit	NTB-C	18e-20e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	grijsbakkend	bord		1					1	wit	geometrische en florale motieven in blauw	tin	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	kan				1			1	rood-wit	witte engobe en mangaanvlekken	lood	in en uit	NTB	17e-18e eeuw	aanzet oor
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	pan		1	1	1			3	rood		lood	in en rand	NTB-C	18e-19e eeuw	vlakke bodem, beroet
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	vat/pot				3			3	rood		lood	uit	NTB-C	17e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	Nederrijns				1			1	rood	ringen	lood	in	NTB-C	18e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	indet				3			3	rood		lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	diverse kleine stukjes
4	2	1	3	2	KER	roodbakkend	indet				1			1	rood		lood	in	NTB-C	17e-19e eeuw	
4	2	1	3	2	BOUW	roodbakkend	baksteen					1		1	bruinrood				NTB-C	18e-19e eeuw	pre-industrieel
5	3	1	9010	1	KER	porselein	bord	Europa	1					1	wit	geplakt floraal motief			NTC	19e-20e eeuw	
6	4	1	9010	1	KER	kleipijp	pijpensteel		1					1	wit				NTB-C	17e-19e eeuw	
6	4	1	9010	1	KER	industrieel wit	bord			1	2			3	wit		zout		NTB-C	18e-19e eeuw	op bodem stempel met makelaardij [...]ore&Co
6	4	1	9010	1	KER	witbakkend	bord/schaal	Europa	1					1	wit		tin	in en uit	NTB-C	18e-20e eeuw	imitatie-porselein
6	4	1	9010	1	KER	faience	bord		1					1	wit	kobaltoxide	tin	in en uit	NTB-C	17e-20e eeuw	
8	5	1	9011	1	KER	roodbakkend	bakpan				1			1	rood		lood	in	NTB-C	17e-19e eeuw	buitenzijde beroet
30	30	1	9010	1	KER	industrieel wit	schaal	Maastricht	1		1			2	wit	bolletjes op de rand			NTC	19e-20e eeuw	P. Regout
30	30	1	9010	1	KER	industrieel wit	schaal		1					1	wit	zwarte florale drukdecor			NTC	19e-20e eeuw	
30	30	1	9010	1	KER	industrieel wit	schaal		1					1	wit	schelp-ribbels			NTC	19e-20e eeuw	
30	30	1	9010	1	KER	witbakkend	pispot				1			1	wit		lood	in en uit	NTB-C	18e-19e eeuw	
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	kom			1				1	rood	binnenzijde met slib	lood	in	NTB-C	18e-19e eeuw	platte bodem
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	smeltkroes			1				1	rood		lood	in			vierkant, met beroette onderzijde
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	steelpan				1			1	rood		lood	in			roet aan buitenzijde, slijtagesporen aan binnenzijde, platte bodem
30	30	1	9010	1	KER	industrieel rood	kopje				1			1	rood	zwarte rand buitenzijde	lood	in en uit	NTC	19e-20e eeuw	met aanzet oortje
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	kom		1					1	rood		lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	afgebroken bij aanzet oor
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	schaal/pan		1					1	rood		lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	
30	30	1	9010	1	KER	roodbakkend	grape/kom		1					1	rood		lood	in en uit	NTB-C	17e-19e eeuw	op standing

Bijlage 10: Afmetingen keramisch bouw materiaal

Spoornr.	Vondstnr.	lengte	breedte	dikte
3	3.1	16,5	8	3,5
3	3.2	16,5	8	3,5
3	3.3	17	8,5	4
3	3.4	16	7,5	3,5
3	3.5	gebroken		
3	4	17	7,5	3,5
10	11	16	8	3,5
11	19	16,5	8,5	3,5
12	13.1	15,5	8	3,5
12	13.2	gebroken		
14	12	15,5	7,5	4
15	17	15,5	8	4
16	21	16,5	8	4
20	23	gebroken		
23	18	17,5	9	4
35	24	16	8	4
37	20	16,5	8,5	4
38	15	14,5	6,5	3
40	16	20	20	3
41	22	15,5	7,5	3
42	26	15	7	3
42	28	17	8,5	4
43	29	16	7,5	4
45	25	17	7,5	3